

NÁRODNÝ
INŠPEKTORÁT
PRÁCE

**SPRÁVA O STAVE OCHRANY PRÁCE A O ČINNOSTI
NÁRODNÉHO INŠPEKTORÁTU PRÁCE
ZA ROK 2024**

marec 2025

OBSAH

Zoznam použitých skratiek	3
Zoznam použitých právnych predpisov	4
1. Úvod	5
2. Orgány inšpekcie práce	5
3. Ciele, úlohy a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2024	6
4. Prehľad kontrolovaných subjektov	8
5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch	9
5.1. Špecifikácia nedostatkov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	9
5.2. Špecifikácia nedostatkov zistených pri výkone dohľadu nad trhom	11
5.3. Špecifikácia nedostatkov v oblasti pracovnoprávných vzťahov	11
5.4. Špecifikácia nedostatkov v oblasti nelegálneho zamestnávania	12
5.5. Špecifikácia nedostatkov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave	13
6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce	15
7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania	15
8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce	17
9. Hodnotenie stavu ochrany práce v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu	20
9.1. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	20
9.2. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti dohľadu nad trhom	21
9.3. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti pracovnoprávných vzťahov	22
9.4. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti nelegálneho zamestnávania	22
9.5. Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti sociálnej legislatívy v doprave	24
Textová príloha	25
1. Personálne údaje	26
2. Výkony	27
3. Poradenská činnosť	28
4. Poskytovanie informácií	29
5. Sťažnosti a podania	33
6. Príprava predpisov a technická normalizácia	35
7. Zahranicačná spolupráca	37
8. Vydávanie oprávnení a osvedčení Národným inšpektorátom práce	40
9. Vysielanie zamestnancov	44

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BOZP – bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

BTS – bezpečnostnotechnická služba

ELA – Európsky orgán práce

EÚ – Európska únia

EU-OSHA – Európska agentúra pre BOZP

CHzP – choroba z povolania

IMI – informačný systém výmeny informácií na vnútornom trhu EÚ

IP – inšpektorát práce / inšpektoráty práce

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

NIP – Národný inšpektorát práce

NZ – nelegálne zamestnávanie

OOPP – osobné ochranné pracovné prostriedky

PPV – pracovnoprávne vzťahy

PZ SR – Policajný zbor Slovenskej republiky

RPÚ – registrovaný pracovný úraz

RÚVZ – regionálny úrad verejného zdravotníctva

SLIC – Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce

SLvD – sociálna legislatíva v doprave

SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti

SR – Slovenská republika

ŤUZ – závažný pracovný úraz s ťažkou ujmom na zdraví

ÚPSVR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

VTZ – vyhradené technické zariadenie

ZOZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“)
- zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z. z.“)
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“)
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 311/2001 Z. z.“)
- zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 462/2007 Z. z.“)
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 82/2005 Z. z.“)

1. ÚVOD

Správa o stave ochrany práce a o činnosti Národného inšpektorátu práce za rok 2024 (ďalej len „správa“) je vypracovaná a predkladá sa Ministerstvu práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. m) zákona č. 125/2006 Z. z. za účelom plnenia úlohy B.3. z uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003.

Správa obsahuje prehľad organizačného zabezpečenia orgánov inšpekcie práce, ich činností v roku 2024, prehľady kontrolovaných subjektov, zistenia z dozornej činnosti, nápravné opatrenia a sankcie v medziročnom porovnaní s údajmi za kalendárny rok 2023, stav a vývoj pracovných úrazov v porovnaní rokov od 2013 do 2024, chorôb z povolania. Ďalej popisuje hodnotenie stavu ochrany práce z pohľadu orgánov dozoru a spoluprácu na národnej a medzinárodnej úrovni. Porovnanie dát za dlhšie obdobie obsahuje príloha správy v časti vývoj pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania v SR v rokoch 1969 – 2023, ktorá uvádza aj údaje Štatistického úradu Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. Údaje za rok 2024 vo vzťahu k vývoju pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania v čase vypracovania správy ešte neboli k dispozícii.

Údaje uvádzané v správe sú vyhodnotené k 31. decembru 2024, ich výber z informačného systému ochrany práce bol zrealizovaný dňa 10. januára 2025.

2. ORGÁNY INŠPEKCIE PRÁCE

Prostredníctvom inšpekcie práce sa presadzuje ochrana zamestnancov¹ pri práci.

Inšpekcia práce je dozor nad dodržiavaním pracovnoprávných a štátnozamestnaneckých predpisov, právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane dohľadu nad trhom, vyšetovania príčin vzniku pracovných úrazov a závažných priemyselných havárií, právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv a z osobitných predpisov (napr. časti povinností vyplývajúcich z doplnkového dôchodkového sporenia, povinnosti zamestnávateľa pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb). Medzi kompetencie inšpekcie práce patrí aj kontrola sociálnej legislatívy v doprave vykonávaná v súčinnosti s Policajným zborom SR na cestách a kontrola v dopravných podnikoch.

Dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP na pracoviskách jadrového zariadenia vykonáva Inšpektorát práce Nitra na celom území Slovenskej republiky².

Inšpekcia práce okrem výkonu dozoru zahŕňa aj vyvodzovanie zodpovednosti za porušovanie dozorovaných predpisov a za porušovanie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv.

¹ Pri vyhodnotení správy používame prevažne generické maskulínium, ktoré má funkciu rodovo neutralizovať. Môžu sa ním pomenúvať osoby súhrnne, všeobecne, bez rozdielu pohlavia, má teda zástupnú funkciu substituovať ženské a mužské pohlavie. Máme však na mysli rovnako zamestnankyne ako zamestnancov, inšpektorky práce a inšpektorov práce, štátne príslušníčky tretej krajiny a štátnych príslušníkov tretej krajiny a pod.

² § 7 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z.

Súčasťou inšpekcie práce je aj poskytovanie bezplatného poradenstva zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, a zamestnancom v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnejšie dodržiavať predpisy v oblastiach dozoru inšpekcie práce.

Orgánmi inšpekcie práce sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Národný inšpektorát práce so sídlom v Košiciach a osem inšpektorátov práce so sídlami v krajských mestách SR s územnými obvody zhodnými s územnými obvody krajov. Vecnú a miestnu pôsobnosť, práva a povinnosti orgánov inšpekcie práce upravuje zákon č. 125/2006 Z. z.

NIP a IP sú rozpočtovými organizáciami. NIP riadi a za jeho činnosť zodpovedá generálny riaditeľ NIP, ktorého vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR. IP riadi a za jeho činnosť zodpovedá riaditeľ IP, ktorého na návrh generálneho riaditeľa vymenúva a odvoláva minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Generálny riaditeľ môže písomne určiť IP, ktorý vykoná úlohy aj v územnom obvode iného IP v rozsahu jeho písomného poverenia.

Údaje o personálnom zabezpečení IP a NIP sú uvedené v prílohe č. 1 textovej prílohy tejto správy.

3. CIELE, ÚLOHY A PRIORITY ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE V ROKU 2024

Primárnym cieľom inšpekcie práce v roku 2024 bolo presadzovanie ochrany zamestnancov pri práci v rozsahu kompetencií orgánov inšpekcie práce.

Ďalšie ciele a úlohy vyplývali orgánom inšpekcie práce z nasledujúcich dokumentov:

- Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a program jej realizácie na roky 2024 – 2027, z ktorých vyplývalo viacero úloh v oblastiach prevencie, dozoru a spolupráce v BOZP.
- Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike do roku 2028 s požiadavkou na kontrolu pracovných podmienok a zaistenia BOZP zamestnancov vrátane chránených skupín zamestnancov a cudzincov.
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 vyžadoval zamerať aktivity inšpekcie práce na posilnenie vymožitelnosti práva a postavenia starších ľudí na trhu práce a v pracovnoprávných vzťahoch.
- Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027, z ktorej vyplývala požiadavka na zabezpečovanie pravidelného dozoru nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/zamestnankyňami v pracovnoprávných vzťahoch.
- Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028 a jeho akčný plán s požiadavkou realizovať spoločné súčinnosťné kontroly podnikateľských subjektov za účelom odhaľovania podnikateľských oblastí, ktoré môžu byť dotknuté obchodovaním s ľuďmi s cieľom zlepšiť identifikáciu potenciálnych obetí so špecifickým zameraním na zraniteľné skupiny.

- Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025 a jej akčný plán, z ktorého vyplývala potreba vykonávať preventívne kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania migrantov s osobitným zameraním na zamedzenie ich nelegálneho pobytu za účelom zamestnania.
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 s požiadavkou zamerať v rozmedzí rokov 2024/2025 v rámci mimoriadnej celoslovenskej previerky aktivity inšpekcie práce na posilnenie postavenia zamestnancov so zdravotným postihnutím v pracovnoprávných vzťahoch výkonom kontrol v subjektoch zamestnávajúcich zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Plnenie úloh určených vyššie uvedenými stratégiami, politikami a programami bolo zabezpečené v rámci plnenia celoslovenských úloh zavedených v prostredí inšpekcie práce plánom hlavných úloh na rok 2024. Medzi hlavné úlohy patrili úlohy, ktoré IP plnili v priebehu celého kalendárneho roka:

- kontrola dodržiavania predpisov v oblasti BOZP vrátane dodržiavania povinností zamestnávateľa pri prideľovaní a používaní OOPP,
- prevencia závažných priemyselných havárií vrátane posudzovania bezpečnostných správ,
- kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- kontrola sociálnej legislatívy v cestnej doprave so zameraním na zájazdové a diaľkové autobusy (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- inšpekcia práce v jadrovej energetike (úloha bola realizovaná len IP Nitra),
- kontrola plnenia povinností subjektami oprávnenými na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce,
- kontrola dodržiavania povinností subjektov oprávnených na vykonávanie bezpečnostnotechnickej služby,
- výkon dohľadu nad trhom nad určenými výrobkami,
- kontrola dodržiavania BOZP pri výrobe pokrmov a ich skladovaní (spoločná úloha s RÚVZ),
- dodržiavanie BOZP pri manipulácii a skladovaní druhotných surovín,
- kontrola dodržiavania požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnoprávných vzťahov, mzdových predpisov a kontroly nelegálneho zamestnávania – AUTOSERVISY, PNEUSERVISY a STK,
- kontrola dodržiavania predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov,
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- kontrola pracovných podmienok a zaistenia BOZP vybraných skupín zamestnancov.

Okrem hlavných úloh plnili inšpektoráty práce v roku 2024 aj tieto mimoriadne úlohy, ktoré boli zrealizované v časovo vymedzenom období:

- kontrola zameraná na prevenciu vzniku pracovných úrazov,
- výkon inšpekcie práce v rámci akčných dní ELA v oblasti stavebníctva,
- kontrola dodržiavania BOZP pri stavebných prácach,
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania v rámci územnej pôsobnosti inšpektorátu práce,

- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania „Výmena krajov“ (1. polrok),
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania „Výmena krajov“ (2. polrok),
- kontrola dodržiavania povinností zamestnávateľov týkajúcich sa mzdových nárokov v rámci celoeurópskeho akčného týždňa ELA.

V rámci jednotlivých krajov si inšpektoráty práce stanovili v roku 2024 aj vlastné krajské úlohy, ktoré v priebehu roka plnili. Išlo napr. o:

- zaistenie BOZP pri zaraďovaní škôl alebo školských zariadení do siete Ministerstva školstva, vedy výskumu a športu SR,
- kontrola dodržiavania povinností zamestnávateľských subjektov pri uzatváraní a zmenách obsahu pracovných zmlúv a dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v zmysle zákona č. 311/2001 Z. z.,
- kontrola dodržiavania povinností zamestnávateľa pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne oboznamovať zamestnancov s predpismi na zaistenie BOZP vo všetkých odvetviach výrobnéj aj nevýrobnéj sféry,
- dodržiavanie povinností zamestnávateľa pri registrácii pracovných úrazov ustanovených v § 17 zákona č. 125/2006 Z. z. s dôrazom na prevenciu prijímania vhodných potrebných opatrení, aby sa zabránilo opakovaniu podobných pracovných úrazov.

4. PREHEAD KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV

Inšpektoráty práce v roku 2024 vykonali inšpekciu práce, dohľad nad trhom, vyšetrovanie pracovných úrazov a iné činnosti dozoru sumárne v 23 177 kontrolovaných subjektoch. V predchádzajúcom kalendárnom roku 2023 bolo skontrolovaných 23 305 subjektov. V medziročnom porovnaní ide o mierne zníženie počtu kontrolovaných subjektov o 128, čo predstavuje pokles o 0,99 %.

Z hľadiska právnej formy bola kontrolná činnosť zameraná prevažne na spoločnosti s ručením obmedzeným a na fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi. Skontrolovaných bolo 12 187 spoločností s ručením obmedzeným, čo predstavuje 52,59 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov. Z uvedeného počtu 6 970, t. j. 57,20 % skontrolovaných spoločností s ručením obmedzeným zamestnávalo 1 až 9 zamestnancov. Fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi, boli skontrolované v celkovom počte 5 178, čo predstavuje 22,35 % z počtu všetkých skontrolovaných subjektov. Rovnako ako v prípade spoločností s ručením obmedzeným aj u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, prevažná väčšina boli mikropodniky s počtom zamestnancov 1 až 9.

Z hľadiska rozdelenia celkového počtu skontrolovaných subjektov podľa veľkosti danej počtom zamestnancov tvorili mikropodniky bez zamestnancov (6 375, t. j. 27,51 %) a mikropodniky s počtom 1 až 9 zamestnancov (11 475, t. j. 49,51 %) viac ako trojštvrтинovú väčšinu všetkých skontrolovaných subjektov.

Podrobnosti o kontrolovaných subjektoch sú uvedené v tabuľke č. 1 tabuľkovej prílohy tejto správy.

5. ZISTENIA DOZORNÉHO ORGÁNU V KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOCH

Zistenia z dozornej činnosti IP reprezentuje počet nedostatkov, t. j. porušenia právnych a ostatných predpisov, ktorých sa kontrolované subjekty dopustili. V roku 2024 bolo zistených 42 976 nedostatkov, čo je vyšší počet ako v predchádzajúcom kalendárnom roku 2023, kedy IP odhalili 41 660³ nedostatkov. Porovnanie údajov za rok 2024 a rok 2023 poukazuje na zvýšenie vyskytujúcich sa nedostatkov o 3,16 %.

Detaily o zistených nedostatkoch sú uvedené v tabuľke č. 3 tabuľkovej prílohy tejto správy.

Zovšeobecnený popis zistených nedostatkov uvádzame v členení podľa hlavných oblastí pôsobnosti inšpekcie práce.

5.1. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI BOZP

V roku 2024 bolo v oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 až 1000 a položka s kódom 1300 v tabuľke č. 3 tabuľkovej prílohy) zistených 31 269 nedostatkov, čo predstavuje mierny pokles počtu zistených nedostatkov o 0,99 % oproti roku 2023, kedy bolo zistených 31 579 nedostatkov.

V spôsobe vykonávaných prác s ohľadom na zabezpečenie BOZP u jednotlivých zamestnávateľov je veľký rozdiel. Napriek zlepšeniam najmä subjekty s menším počtom zamestnancov majú v mnohých prípadoch slabšiu úroveň zaistenia BOZP. Zamestnávatelia odôvodňujú neplnenie niektorých úloh v oblasti BOZP predovšetkým zlým ekonomickým stavom organizácie.

V oblastiach kontrolovaných inšpekciou práce za zásadný a veľmi závažný problém všetkých druhov podnikateľských subjektov považujeme nie vždy dostatočnú znalosť platnej legislatívy majiteľmi firiem, konateľmi a vedúcimi zamestnancami firiem. V druhom rade je to nedôsledné napĺňanie požiadaviek ustanovení právnych predpisov, čo v mnohých prípadoch vyzerá ako cieľavedomé ignorovanie právnych predpisov platných v Slovenskej republike.

V oblasti BOZP bol zistený najvyšší počet nedostatkov v počte 9 622 v súvislosti s prevádzkou a technickým stavom VTZ, oproti roku 2023 bol zaznamenaný pokles počtu nedostatkov v tejto oblasti o 6,68 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s prevádzkovými budovami a objektmi v počte 7 490, čo predstavuje pokles oproti roku 2023 o 9,09 %. V rámci dodržiavania ustanovených pracovných podmienok bolo zistených 7 173 nedostatkov, oproti roku 2023 je to nárast počtu nedostatkov o 15,69 %. V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 3 233 nedostatkov, v porovnaní s rokom 2023 to je minimálny nárast nedostatkov v tejto oblasti len o 2 nedostatky. V rámci nedostatkov vzťahujúcich sa na OOPP bolo zistených 828 nedostatkov, čo predstavuje výraznejší nárast počtu zistených nedostatkov oproti roku 2023 o 22,67 %. V roku 2024 bolo zistených celkovo 794 nedostatkov vzťahujúcich sa na stroje a zariadenia (položky s kódom 0800 a 0900), čo predstavuje pokles počtu nedostatkov oproti roku 2023 o 27,22 %. Pri kontrole výkonu organizácie práce, pracovného prostredia, odborných činností (položky s kódom 0400, 0500 a 1000) bolo celkovo zistených 1 072 nedostatkov, čo sumárne predstavuje pokles oproti roku 2023 o 10 zistených nedostatkov.

Pri výkone inšpekcie práce v oblasti BOZP bolo najviac nedostatkov zistených v súvislosti s prevádzkou VTZ. Zistené nedostatky sa týkali najmä neoverovania bezpečnosti VTZ (elektrických, tlakových, plynových, zdvíhacích) odbornými prehliadkami a skúškami a úradnými

³ Pozn.: V Správe o stave ochrany práce a o činnosti Národného inšpektorátu práce za rok 2023 je uvedený počet nedostatkov 41 658, rozdiel 2 nedostatkov je spôsobený dodatočnou zmenou údajov evidovaných v ISOP po vypracovaní správy.

skúškami v predpísaných lehotách, ako aj neodstraňovania nedostatkov zistených kontrolnou činnosťou. Pretrvávajúcim problémom je aj nedostatočne vedená evidencia VTZ, prípadne nevykonávanie aktualizácie dokumentácie VTZ a nevedenie prevádzkových denníkov. Kontrolami boli zistené aj nedostatky týkajúce sa technického stavu týchto zariadení. Najviac nedostatkov v oblasti VTZ sa týkalo preventívnych činností na elektrických zariadeniach.

V oblasti prevádzkových budov a objektov sa najviac zistených nedostatkov týkalo predovšetkým užívania stavieb, ich súčastí, pracovných priestorov, prevádzkovania pracovných prostriedkov a používania pracovných postupov napriek tomu, že nezodpovedali predpisom na zaistenie BOZP. Ďalším často zisteným nedostatkom bolo chýbajúce alebo neúplné bezpečnostné značenie, nedostatky súvisiace so zaistením bezpečnosti dopravných a peších komunikácií a vo všeobecnosti stav objektov výrobného a nevýrobného charakteru, stav objektov kotolní a stav ostatných skladových priestorov.

V oblasti riadenia BOZP zamestnávateľa nevenovali pozornosť jednotlivým prvkom systému riadenia BOZP, ktoré vyplývajú z právnych a ostatných predpisov v oblasti BOZP. Najpočetnejšie skupiny nedostatkov boli zistené vo vedení evidencie a technickej dokumentácie, vykonávaní informovania a oboznamovania zamestnancov s nebezpečenstvami a ohrozeniami na pracoviskách a s predpismi na zaistenie BOZP, vydávaní smerníc a pravidiel BOZP, identifikácii rizík a hodnotení nebezpečenstiev pre všetky činnosti a druhy prác vykonávaných zamestnancami. Vyšší počet nedostatkov bol zistený aj v nezabezpečovaní odborných činností v oblasti BOZP vlastnými zamestnancami alebo dodávateľským spôsobom prostredníctvom právnických a fyzických osôb oprávnených na vykonávanie BTS.

Na základe zistení je možné uviesť, že v oblasti strojov a zariadení zamestnávateľa prevádzkovali mnohé zariadenia s chýbajúcimi alebo nedostatočnými ochrannými zariadeniami, napr. krytmi, pričom tento nedostatok v spojení s nedostatočným oboznámením obsluhy najčastejšie vedie k vzniku pracovných úrazov. K častým nedostatkom patrilo aj nevykonávanie odborných prehliadok a skúšok pracovných strojov a ich súčastí, nezabezpečenie odstránenia zistených nedostatkov na prevádzkovaných strojoch a zariadeniach, ako aj absencia preventívnej údržby strojov a zariadení. Inšpekciami práce bolo tiež zistené, že zamestnávateľa nemali potrebnú technickú dokumentáciu k strojom a nezabezpečili dostatočné zaškolenie a oboznámenie obsluhy strojov.

Medzi najčastejšie zisťované nedostatky v oblasti pracovného prostredia patrilo nezabezpečenie objektivizácie faktorov pracovného prostredia, ako aj nezabezpečenie optimálnych pracovných podmienok zamestnávateľa pre svojich zamestnancov, najmä vo vzťahu k mikroklimatickým podmienkam na pracovisku. Veľká časť predmetnej problematiky je každoročne riešená v spolupráci s RÚVZ prostredníctvom spoločných previerok alebo úplným postúpením zistení na tento orgán.

V oblasti OOPP výsledky kontrol poukazujú na skutočnosť, že hlavným problémom zamestnávateľov je nevypracovaný, prípadne nedostatočne vypracovaný zoznam poskytovaných účinných OOPP na základe posúdenia rizík a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia. Zamestnávateľa majú problém konkrétne vyšpecifikovať typ účinných OOPP, ktorý sa má poskytovať pri jednotlivých pracovných činnostiach zamestnancom. Medzi zistené nedostatky v tejto oblasti patrilo aj nevedenie resp. nesprávne vedenie evidencie poskytovaných OOPP, neoboznámenie zamestnancov s nebezpečenstvami, pred ktorými ich používanie poskytnutých OOPP chráni, nepoučenie o správnom používaní poskytnutého OOPP, ako aj to, že zamestnávateľa nevykonávali kontroly riadneho používania OOPP.

Najčastejšie zisťované nedostatky pri kolaudáciách stavieb sa týkali stavu komunikácií, chýbajúcich zábradlí a madiel, nedokončených stavieb, nedodržania úrovne vyplývajúcej z právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP, chýbajúcich alebo nedostatočných bezpečnostných značení, ako aj chýbajúcich overení bezpečnosti inštalovaných rozvodov a zariadení. Pri kolaudáciách v mnohých prípadoch chýbala predpísaná dokumentácia súvisiaca s bezpečnosťou technických zariadení.

5.2. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV ZISTENÝCH PRI VÝKONE DOHĽADU NAD TRHOM

V oblasti dohľadu nad trhom bolo zistených 1 057 nedostatkov, čo oproti roku 2023 predstavuje nárast počtu nedostatkov o výrazných 40,93 %. V tejto oblasti boli zistené nedostatky pri uplatňovaní požiadaviek na zaistenie BOZP pri uvádzaní určených výrobkov do prevádzky.

Zistené nedostatky v oblasti dohľadu nad trhom najčastejšie súviseli s ES a EÚ vyhlásením o zhode, označením zariadenia údajmi o výrobcovi a výrobku a označením CE, posúdením zhody a tiež s technickým stavom zariadení. Na základe výstupov z dozoru je možné uviesť, že v súvislosti s vyššie uvedenými nedostatkami mnohé hospodárske subjekty, predovšetkým dovozcovia a distribútori, nedodržiavajú ustanovenia technických predpisov v oblasti posudzovania zhody.

5.3. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI PPV

Vykonanými inšpekciami práce bolo v roku 2024 zistených celkovo 10 286 nedostatkov spočívajúcich v porušení pracovnoprávných predpisov a právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy. Zistený počet nedostatkov znamená v porovnaní s rokom 2023 (8 867 nedostatkov⁴) nárast o 16,03 % (tabuľka č. 3 tabuľkovej prílohy).

V roku 2024 bolo zistených 7 nedostatkov spočívajúcich v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv. Oproti roku 2023 predstavujú tieto zistené nedostatky pokles o 53,33 % (tabuľka č. 3 tabuľkovej prílohy).

V oblasti pracovnoprávných vzťahov sa na počte nedostatkov najviac podieľali porušenia pri vzniku pracovného pomeru, porušenia v oblasti odmeňovania zamestnancov a nedostatky v oblasti pracovného času a jeho evidencie. Početnými boli aj zistené porušenia pri zamestnávaní osôb na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ale aj nedostatky v oblasti dovoleniek, prestávok v práci a nepretržitého odpočinku.

Najčastejším porušením povinností zamestnávateľa pri vzniku pracovného pomeru boli nedostatky vzťahujúce sa na uzatváranie pracovných zmlúv, ktoré neobsahovali podstatné náležitosti tak, ako ich upravuje zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce ukladá zamestnávateľovi povinnosť dohodnúť so zamestnancom v pracovnej zmluve podstatné náležitosti, ktorými sú druh práce a jeho stručná charakteristika, miesto alebo miesta výkonu práce, deň nástupu do práce a mzdové podmienky. V praxi sa inšpektori práce stretávali s podceňovaním významu tejto časti zmluvného vzťahu zo strany zamestnávateľov, ktorá je považovaná skôr za formálnu a nepodstatnú vo vzťahu k výkonu práce zamestnanca.

Pravidelne a často opakujúcim sa nedostatkom v oblasti odmeňovania zamestnancov bolo nepriradenie príslušného stupňa náročnosti práce pracovnému miestu podľa najnáročnejšej

⁴ Pozn.: V Správe o stave ochrany práce a o činnosti Národného inšpektorátu práce za rok 2023 je uvedený počet nedostatkov 8 865, rozdiel 2 nedostatkov je spôsobený dodatočnou zmenou údajov evidovaných v ISOP po vypracovaní správy.

pracovnej činnosti, ktorej výkon zamestnávateľ od zamestnanca vyžaduje v rámci druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve a neposkytnutie mzdy zamestnancom najmenej v sume minimálneho mzdového nároku určeného pre stupeň náročnosti práce príslušného pracovného miesta. Inšpektori práce často zisťovali porušovanie zákonnej povinnosti zamestnávateľa ohodnotiť každé pracovné miesto zastávané zamestnancom a priradiť mu príslušný stupeň náročnosti práce. Uvedené má súvis s absenciou uvádzania stručnej charakteristiky druhu práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, v pracovných zmluvách zamestnancov.

Ďalšou skupinou zisťovaných porušení boli nedostatky v oblasti pracovného času a jeho evidencie, kde bolo zistených najviac porušení ustanovenia, podľa ktorého je zamestnávateľ povinný viesť evidenciu pracovného času, práce nadčas, nočnej práce, aktívnej časti a neaktívnej časti pracovnej pohotovosti zamestnanca tak, aby bol zaznamenaný začiatok a koniec časového úseku, v ktorom zamestnanec vykonával prácu alebo mal nariadenú alebo dohodnutú pracovnú pohotovosť. Evidencie pracovného času bývajú u kontrolovaných zamestnávateľov často iba vo forme sumárneho počtu hodín za jednotlivé dni, ktoré zamestnanci v práci odpracovali. Správne vedená evidencia pracovného času je dôležitým podkladom pre správny výpočet mzdy zamestnanca a zaistenie jeho dostatočného odpočinku. IP preto dbajú pri výkone inšpekcie práce aj o zvyšovanie povedomia kontrolovaných subjektov o povinnostiach, ktoré im vyplývajú z pracovnoprávných vzťahov.

5.4. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI NZ

V roku 2024 inšpektoráty práce vykonali celkovo 18 266 kontrol zameraných na preverenie dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, v rámci ktorých bolo skontrolovaných 16 366 zamestnávateľov a 35 109 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných zamestnávateľov.

Inšpektoráty práce v roku 2024 zistili nelegálne zamestnávanie 1 392 fyzických osôb, z ktorých 800 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) pracovnoprávného vzťahu.

V tejto súvislosti možno uviesť, že inšpektoráty práce v roku 2024 preverovali podozrenia na vykonávanie falošnej samostatnej zárobkovej činnosti. Falošná samostatná zárobková činnosť predstavuje zamestnávanie právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá je podnikateľom, spočívajúce vo využívaní práce, ktorá napĺňa zákonné atribúty závislej práce, fyzickej osoby so statusom podnikateľa – samostatne zárobkovo činnnej osoby, a to bez súčasného založenia pracovnoprávného vzťahu alebo štátnozamestnaneckého pomeru podľa osobitného predpisu medzi týmito subjektmi. Orgánmi inšpekcie práce sa v tejto súvislosti v roku 2024 podarilo preukázať nelegálne zamestnávanie celkovo u 21 zamestnávateľov a 57 takto zamestnávaných osôb.

Z hľadiska členenia týchto zistení podľa odvetví priemyselných činností bol najvyšší počet takto nelegálne zamestnávaných osôb odhalený v odvetví priemyselnej výroby (celkovo 34 nelegálne zamestnávaných osôb), odvetví administratívnych a podporných služieb (celkovo 9 nelegálne zamestnávaných osôb) a odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (celkovo 5 nelegálne zamestnávaných osôb).

V 564 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie

založeného pracovnoprávneho vzťahu v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018.

Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretej krajiny, u ktorých neboli splnené podmienky na ich zamestnávanie podľa osobitného predpisu, t. j. nemali vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, resp. nespĺňali stanovené podmienky, bolo zistené v 28 prípadoch. Ide tak o výrazný pokles týchto prípadov nelegálneho zamestnávania oproti stavu pozorovanému v minulých rokoch.

V roku 2024 nebolo zistené nelegálne zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý by sa zdržiaval na území Slovenskej republiky v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorý by vykonával závislú prácu.

Najviac zistených nelegálne zamestnávaných osôb bolo odhalených v odvetví stavebníctva (546, čo predstavuje 39,23 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb), v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (212, čo predstavuje 15,23 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb) a v odvetví priemyselnej výroby (149, čo predstavuje 10,71 % z celkového počtu nelegálne zamestnávaných osôb)

Celkový počet 1 392 nelegálne zamestnávaných fyzických osôb zahŕňa 297 nelegálne zamestnaných žien a 899 nelegálne zamestnaných mužov. Teda z hľadiska rozdelenia odhalených nelegálne zamestnávaných osôb podľa pohlavia bol zistený prevažujúci podiel osôb mužského pohlavia. Podiel mužov tvoril takmer 64,59 % na celkových zisteniach. V rámci uvedeného počtu bolo zistené nelegálne zamestnávanie celkovo 71 mladistvých osôb, čo predstavuje nárast v počte nelegálne zamestnávaných mladistvých osôb o takmer 103 % v porovnaní s rokom 2023 (35 mladistvých osôb).

Celkový počet nelegálne zamestnaných osôb tvorilo 36 štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie. Taktiež bolo zistené nelegálne zamestnávanie 160 štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v Slovenskej republike, najmä štátnych príslušníkov Ukrajiny. V roku 2024 nebolo zistené porušenie § 2 ods. 3 zákona č. 82/2005 Z. z., t. j. prípad nelegálneho zamestnávania štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý by sa zdržiaval na území Slovenskej republiky v rozpore s osobitným predpisom a ktorý by vykonával závislú prácu.

Z hľadiska členenia zamestnávateľov podľa veľkosti, zákaz nelegálneho zamestnávania dlhodobo najviac porušujú zamestnávatelia s počtom zamestnancov od 1 do 9, tzv. mikropodniky. Počet odhalených prípadov nelegálneho zamestnávania je najvyšší u zamestnávateľov s právnou formou podnikania spoločnosť s ručením obmedzeným.

Bližšie informácie k činnosti orgánov inšpekcie práce v oblasti kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania sú uvedené v Informatívnej správe o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2024.

5.5. ŠPECIFIKÁCIA NEDOSTATKOV V OBLASTI SLVD

V roku 2024 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách dopravných podnikov a na pozemných komunikáciách 9 640 vodičov. V počte skontrolovaných dní vodičov (záznamové listy, údaje stiahnuté z digitálnych záznamových zariadení a z kariet vodičov) to predstavuje 291 005 pracovných dní, čo je 115,48 % z celkového plánovaného počtu skontrolovaných pracovných dní vodičov pre rok 2024 (252 000 pracovných dní vodičov).

V dopravných podnikoch bolo inšpektormi práce v roku 2024 skontrolovaných 2 101 vodičov. Skontrolovaných bolo 151 580 pracovných dní vodičov, čo je 52,08 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2024. V zmysle § 29 ods. 2 písm. c) zákona č. 462/2007 Z. z. je minimálny podiel skontrolovaných dní v dopravných podnikoch 50 %.

Na pozemných komunikáciách bolo inšpektormi práce v roku 2024 skontrolovaných spolu 7 539 vodičov. Skontrolovaných bolo 139 425 pracovných dní vodičov, čo je 47,92 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2024. Predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní na pozemných komunikáciách v zmysle § 29 ods. 2 písm. b) zákona č. 462/2007 Z. z. je 30 %.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že pomer kontrol stanovený zákonom (predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní) v dopravných podnikoch a na pozemných komunikáciách bol v roku 2024 splnený.

V roku 2024 bolo zistených 11 654 nedostatkov, kým v predchádzajúcom kalendárnom roku ich bolo 14 071. Počet zistených nedostatkov v oblasti SLvD v rokoch 2018 - 2019 - 2020 - 2021 - 2022 bol 11 946 - 11 699 - 7 690 - 11 211 - 10 607 nedostatkov. Vyšší počet nedostatkov v roku 2023 možno pripísať zvýšenému počtu skontrolovaných pracovných dní v dôsledku konania niekoľkých mimoriadnych dopravno-bezpečnostných akcií a konania mimoriadnej úlohy zameranej na kontrolu príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu vodiča pre dopravné firmy.

Porovnanie s predchádzajúcim rokom je najvhodnejšie vyjadriť počtom skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok. Kontrolami vykonanými v roku 2024 v rámci celoslovenskej úlohy zameranej na oblasť SLvD bolo zistených celkom 11 654 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 291 005 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 24,97 skontrolovaných pracovných dní.

V roku 2023 bolo kontrolami vykonanými v rámci celoslovenskej úlohy s rovnakým zameraním zistených celkom 14 071 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 314 360 pracovných dní vodičov. Uvedené predstavuje jeden nedostatok na 22,34 skontrolovaných pracovných dní.

Zhrnutie najčastejších nedostatkov vodičov za rok 2024 zistených počas kontrol na pozemných komunikáciách a na pracoviskách v dopravných podnikoch spolu:

- vodiči prekračujú časy vedenia v trvaní 4,5 hod., po uplynutí ktorého má nasledovať prestávka a nedodržiavajú prestávky pri dennom vedení vozidla v minimálnom trvaní 45 minút – 3 397 nedostatkov (v roku 2023 – 4 318),
- vodiči nedodržiavajú denné minimum doby odpočinku – 3 067 nedostatkov (v roku 2023 – 3 690),
- vodiči prekračujú denné časy vedenia vozidla – 1 586 (v roku 2023 – 2 072),
- vodiči nedodržiavajú týždenné minimum doby odpočinku – 454 nedostatkov (v roku 2023 – 687).

Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov boli získané zo softvéru TAGRA.eu Control.

6. NÁPRAVNÉ A SANKČNÉ OPATRENIA ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE

Súčasťou inšpekcie práce je aj vyvodzovanie zodpovednosti za porušenia dozorovaných právnych predpisov a za porušenia záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv.

Inšpektori práce na základe výsledkov inšpekcie práce navrhli zamestnávateľom technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie stavu a nariadili kontrolovaným subjektom odstránenie zistených nedostatkov v stanovených lehotách. V záujme ochrany života a zdravia zamestnancov boli vydané rozhodnutia o zákaze používania strojov a zariadení, vykonávania prác mladistvých a žien, ako aj vykonávania prác bez oprávnenia alebo odbornej spôsobilosti.

Prípady odhaleného nelegálneho zamestnávania v počte 1 392 nelegálne zamestnávaných osôb sú priamym porušením zákazu nelegálneho zamestnávania vyplývajúceho zo zákona č. 82/2005 Z. z. bez potreby vydania osobitného rozhodnutia o zákaze.

Vydaných bolo 636 nesúhlasných záväzných stanovísk ku kolaudácii v súvislosti s určenými výrobkami.

Rozhodnutia o zákaze boli vydané v počte 18 rozhodnutí, ich podrobný popis aj porovnanie početnosti s rokom 2023 je uvedený v tabuľke č. 6 tabuľkovej prílohy.

NIP v roku 2024 odobral 14 oprávnení na vykonávanie výchovy a vzdelávania. Bližšie informácie o oprávneniach obsahuje príloha č. 8 textovej prílohy tejto správy.

Represívne pôsobenie IP reprezentujú pokuty uložené kontrolovaným subjektom (pokuty za správne delikty) a fyzickým osobám, ktoré sú zamestnancom zamestnávateľa alebo osobou oprávnenou robiť právne úkony za zamestnávateľa, ktorí v určenej lehote nesplnili povinnosti podľa § 16 zákona č. 125/2006 Z. z. (poriadkové pokuty). IP v roku 2024 právoplatne uložili 2 489 pokút v celkovej sume 5 636 169 eur, čo v medziročnom porovnaní predstavuje nižší počet pokút o 48, v nadväznosti na to sa aj celková suma pokút oproti roku 2023 znížila o 16 390 eur. Podrobné informácie o právoplatných pokutách sú uvedené v tabuľke č. 5 tabuľkovej prílohy.

Najviac právoplatných pokút bolo uložených za porušenie pracovnoprávných a mzdových predpisov, a to 934 pokút v celkovej sume 1 393 850 eur. V porovnaní tejto oblasti s minulým kalendárnym rokom došlo k zníženiu počtu pokút o 154 právoplatných pokút so znížením celkovej sumy právoplatných pokút o 134 150 eur.

Medziročným porovnaním pokút v oblasti BOZP došlo k navýšeniu počtu právoplatných pokút o 2 a k zvýšeniu sumy právoplatných pokút o 38 000 eur.

V oblasti kontroly NZ bolo oproti roku 2023 uložených o 88 právoplatných pokút viac a suma právoplatne uložených pokút v roku 2024 bola vyššia o 80 100 eur.

7. STAV A VÝVOJ PRACOVNÝCH ÚRAZOV A CHORÔB Z POVOLANIA

V roku 2024 bolo registrovaných celkovo 7 888 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 25 SPÚ, čo je o 5 viac ako v roku 2023 (nárast o 25 %). V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 55 závažných pracovných úrazov s ŤUZ. Oproti roku 2023 došlo v roku 2024 k poklesu týchto pracovných úrazov o 4 prípady (pokles o 6,78 %).

V roku 2024 bolo evidovaných 7 808 ostatných RPÚ, t. j. úrazov s práceneschopnosťou nad 3 dni bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví, čo predstavuje pokles o 24 prípadov (pokles o 0,30 %) oproti roku 2023. Bližšie informácie o poškodení zdravia zamestnancov sú uvedené v tabuľkách č. 7 až 13 tabuľkovej prílohy.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku pracovných úrazov.

Najčastejšími zdrojmi SPÚ v roku 2024 boli dopravné prostriedky, kde bolo zaznamenaných 13 SPÚ (52 % z celkového počtu SPÚ).

Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (16 prípadov – 29,09 % z celkového počtu ŤUZ), stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (13 prípadov – 23,64 %) a dopravné prostriedky (12 prípadov – 21,82 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľkách č. 7 a 8 tabuľkovej prílohy.

Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2024 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 358 prípadov – 30,20 % z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobila neodborná manipulácia s bremenami, materiálom, ako aj pády predmetov, výrobkov či materiálov (2 280 prípadov – 29,20 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 12 tabuľkovej prílohy.

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ v roku 2024 boli nezistené príčiny – 17 prípadov (z toho pri dopravných nehodách 13 prípadov, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla). Dôvodom doposiaľ nezistených príčin týchto SPÚ je tá skutočnosť, že vyšetrovanie príčin ich vzniku nebolo pre zložitosť preukazovania skutočností súvisiacich s pracovnými úrazmi ešte ukončené ku dňu spracovania údajov v správe. Druhou najčastejšou príčinou SPÚ bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (4 prípady – 16 %) a treťou bolo ohrozenie inými osobami (2 prípady – 8 %).

Pri závažných pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšou príčinou nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (17 prípadov – 30,91 %). Druhou najčastejšou príčinou boli nezistené príčiny (11 prípadov – 20 %) a v poradí treťou najpočetnejšou príčinou bolo ohrozenie inými osobami (10 prípadov – 18,19 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľkách č. 9 a 10 tabuľkovej prílohy.

Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.), ktorých bolo 6 078 prípadov – 77,85 % a používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (424 prípadov – 5,43 %). Bližšie informácie sú uvedené v tabuľke č. 13 tabuľkovej prílohy.

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti sa príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2024 zistili v 2 prípadoch SPÚ, čo predstavuje pokles o 5 prípadov oproti roku 2023. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, sa v sledovanom roku zistili v 4 prípadoch, čo je rovnaký počet ako v roku 2023, a počet prípadov SPÚ, pri ktorých boli zistené iné príčiny, ktoré viedli k vzniku SPÚ, bol o 10 prípadov vyšší oproti roku 2023 (tabuľka č. 9 tabuľkovej prílohy).

Pri ŤUZ sa príčiny, za ktoré niesol zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2024 zistili v 6 prípadoch, čo predstavuje pokles o 16 prípadov oproti roku 2023. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 10 prípadoch ŤUZ, čo predstavuje pokles o 1 prípad oproti roku 2023, a iné príčiny boli zistené v 39 prípadoch ŤUZ, pri ktorých bol oproti roku 2023 zaznamenaný nárast o 13 prípadov (tabuľka č. 10 tabuľkovej prílohy).

Príčiny vzniku RPÚ, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, boli v roku 2024 zistené v 508 prípadoch RPÚ, čo predstavuje nárast o 28 prípadov oproti roku 2023. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 522 prípadoch RPÚ, čo predstavuje nárast o 23 prípadov oproti roku 2023. Iné príčiny boli zistené v 6 778 prípadoch, pri ktorých bol oproti roku 2023 zaznamenaný pokles o 75 prípadov RPÚ (tabuľka č. 13 tabuľkovej prílohy).

V roku 2024 bolo na Slovensku v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce evidovaných 360 hlásení chorôb z povolania. CHzP sú nahlasované klinikami pracovného lekárstva a evidenciu CHzP a ohrození CHzP vedie aj NIP. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku CHzP a ohrození CHzP vyšetrujú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrowaní bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku CHzP sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného RÚVZ. Z počtu 360 hlásení CHzP v sledovanom roku inšpektoráty práce nevyšetrovali žiadnu CHzP ani ohrozenie CHzP, nakoľko neboli zo strany RÚVZ požiadané.

V roku 2024 nebola v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce vyšetrowaná žiadna závažná priemyselná havária.

8. SPOLUPRÁCA ORGÁNOV INŠPEKCIE PRÁCE

Inšpekcia práce v roku 2024 spolupracovala s viacerými orgánmi štátnej správy v oblastiach súvisiacich s vecnou pôsobnosťou týchto orgánov vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov. Podkladmi pre túto spoluprácu okrem zákonných kompetenčných ustanovení sú najmä:

- Dohoda o spolupráci a koordinácii činností uzatvorená s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky dňa 15. 03. 2011, predmet spolupráce: koordinácia činností orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce,
- Dohoda o vykonávaní súčinnostných kontrol podnikateľských subjektov uzatvorená s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky dňa 30. 12. 2013, predmet spolupráce: súčinnostné kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- Dohoda o spolupráci pri vykonávaní a organizácii kontrol uzatvorená s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a inšpektorátmi práce dňa 27. 08. 2020, predmet spolupráce: výkon spoločných cestných kontrol so zameraním na oblasť SLvD,
- Memorandum o spolupráci uzatvorené s Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky dňa 11. 10. 2022, predmet spolupráce: vzájomné poskytovanie súčinnosti a informácií,
- Dohoda o poskytovaní údajov uzatvorená s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a inšpektorátmi

práce dňa 16. 05. 2024, predmet spolupráce: vzájomná výmena informácií z informačných systémov,

- Dohoda o spolupráci uzatvorená so Sociálnou poisťovňou, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a inšpektorátmi práce dňa 17. 05. 2024, predmet spolupráce: výmena údajov na účely kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, identifikácie vyslania a oznamovania skutočností zistených pri výkone činnosti.

V oblasti BOZP prebiehali v roku 2024 spoločné stretnutia a previerky jednotlivých IP s RÚVZ. Pri spoločných previerkach bolo skontrolovaných 156 subjektov. Spolupráca splnila svoj stanovený cieľ, spoločné porady majú stále veľký význam, umožňujú najmä operatívne konzultovať vzájomne sa prelínajúce oblasti pri výkone kontroly predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia. Ak to situácia vyžadovala, v roku 2024 bola vzájomná komunikácia realizovaná aj na základe operatívnej žiadosti. Zameranie spoločných previerok a výber subjektov boli ponechané na vzájomnú dohodu príslušných inšpektorátov práce s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva podľa aktuálnej potreby a možností. Cieľom spoločných previerok bola kontrola dodržiavania právnych a ostatných predpisov upravujúcich oblasť zaistenia BOZP so zameraním na faktory práce a pracovného prostredia z hľadiska zdravotných rizík, na fyzickú a psychickú záťaž pri práci, ručnú manipuláciu s bremenami, poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov a dĺžku pracovného času. Previerky boli zamerané prevažne na subjekty, ktoré vykonávajú prípravu jedál (pripravených, sezónnych, varených) so zvýšeným tlakom na rýchlosť prípravy a rýchlosť obsluhy, prípravu a predaj hotových jedál a predaj jedál s prípravou na mieste. Orgán verejného zdravotníctva sa zameriaval na kontroly zamerané na plnenie opatrení ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, riešenie podnetov v súvislosti s ich nedodržiavaním, podávanie informácií v súvislosti s otázkami osôb, zamestnancov a zamestnávateľov. Začiatok previerok bol realizovaný spoločne oboma orgánmi, kontroly boli následne vykonávané samostatne. Oba zúčastnené orgány si po ukončení previerok navzájom poskytli výsledky vykonaných kontrol.

Kontroly SLvD na pozemných komunikáciách boli realizované v spolupráci s Policajným zborom SR na základe dohody o spolupráci pri vykonávaní kontrol na pozemných komunikáciách, uzavretej medzi NIP a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Spoločné cestné kontroly boli vykonané aj s okresnými riaditeľstvami PZ SR.

NIP zorganizoval dňa 04. 06. 2024 školenie a pracovnú poradu inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave za účelom informovania o aktuálnych poznatkoch a zmenách v právnych predpisoch a ostatných predpisoch súvisiace so SLvD so zameraním na autobusovú dopravu za účasti odborníka z Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity v Žiline.

V oblasti pracovnoprávnych vzťahov bola najužšia spolupráca so Sociálnou poisťovňou na výmenu informácií o mzdových nárokoch zamestnancov a s tým súvisiacich odvodov sociálneho zabezpečenia v zmysle uzavretej dohody o spolupráci. Na tieto účely bola vytvorená a využívaná softvérová aplikácia SPIP. Spolupráca sa týkala aj výberu subjektov na výkon inšpekcie práce v oblasti PPV. Osobitná spolupráca so Sociálnou poisťovňou prebieha aj v oblasti kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania a v oblasti cezhraničnej spolupráce príslušných orgánov jednotlivých štátov EÚ pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb, a to v sprístupnení údajov o prihlásení

fyzických osôb do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vedeného Sociálnou poisťovňou a informácií o vystavených formulároch A1 týkajúcich sa vysielania do iných členských štátov EÚ.

Pri kontrole nelegálneho zamestnávania fyzických osôb – občanov SR, občanov členských štátov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí vykonávali závislú prácu, bola v roku 2024 realizovaná spolupráca s PZ SR a jeho špecializovanými útvarmi, predovšetkým v zmysle uzatvorenej dohody.

Aj v roku 2024 sa vykonávali súčinnostné kontroly podnikateľských subjektov zamerané na odhaľovanie prípadov nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania jednotlivými zložkami Policajného zboru a inšpektorátmi práce, pričom za PZ SR vykonávali súčinnostné kontroly príslušníci Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a príslušníci jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru.

V spolupráci s inšpektorátmi práce skontroloval Policajný zbor celkovo 594 podnikateľských subjektov. V rámci uvedených kontrol, ktoré boli zamerané na dodržiavanie zákazu nelegálneho zamestnávania, kontrolu pobytu cudzincov a odhaľovanie obetí obchodovania s ľuďmi, bolo skontrolovaných celkovo 1 812 osôb, z toho 1 029 občanov Slovenskej republiky a 783 cudzincov. Vykonanými kontrolami bolo zistených 18 subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona č. 82/2005 Z. z. tým, že nelegálne zamestnávali 8 občanov Slovenskej republiky a 21 cudzincov. Z uvedeného počtu 21 cudzincov išlo o 6 občanov Indie, 4 občanov Gruzínska, 4 občanov Ukrajiny, 4 občanov Vietnamu, 1 občana Indonézie, 1 občana Maďarska a 1 občana Českej republiky.

V roku 2024 orgány inšpekcie práce spolupracovali aj s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, resp. s jednotlivými úradmi práce sociálnych vecí a rodiny pri výmene údajov o právoplatne uložených pokutách za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, ako aj pri vzájomnej výmene údajov o vyslaných zamestnancoch oznámených NIP a o štátnych príslušníkoch tretích krajín zamestnávaných na území SR, ktorými disponuje ÚPSVR.

V rámci spolupráce s ELA boli zorganizované dva výkony spoločných inšpekcí práce na území Slovenskej republiky, a to spoločná inšpekcia práce s účasťou Českej republiky a Rakúska so zameraním na vysielanie zamestnancov v stavebnom sektore v mesiaci marec 2024 a spoločná inšpekcia práce s účasťou Českej republiky, Maďarska, Rakúska a Poľska so zameraním na cestnú osobnú a nákladnú dopravu v rámci akčného týždňa Bus&Truck v mesiaci november 2024. Zástupcovia Slovenskej republiky sa s podporou ELA v mesiaci október 2024 zúčastnili taktiež spoločnej inšpekcie práce na území Nemecka so zameraním na oblasť odmeňovania.

V roku 2024 boli v spolupráci s ELA tiež organizované rôzne typy workshopov, webinárov a stretnutí s cieľom zlepšovania cezhraničnej spolupráce a výmeny informácií členských štátov ohľadom rôznych aspektov týkajúcich sa problematiky vysielania zamestnancov a nelegálnej práce, ako napríklad plenárne stretnutia platformy nedeklarovanej práce, workshopy na témy vysielania štátnych príslušníkov tretích krajín, nelegálnej práce v kultúrnom a kreatívnom sektore, nelegálnej práce v rámci digitálnych pracovných platforiem, boja proti falošným živnostiam či praktických prístupov k odhaľovaniu schránkových spoločností, ale aj pracovné stretnutie venované problematike pracovného vykorisťovania (za spoluúčasti s CEPOL). Aktivity sa sústredili aj na technické aspekty cezhraničnej spolupráce, a to prostredníctvom projektu IMI-PROVE (zlepšovanie administratívnej spolupráce, ktorá je vykonávaná

prostredníctvom Informačného systému o vnútornom trhu – IMI systém), workshopov týkajúcich sa témy zjednotenia informácií, ktoré sú dostupné na webových stránkach národných styčných úradov pre vyslaných pracovníkov, a pracovných stretnutí zameraných na analytické aspekty výkonov inšpekcie práce v rámci cezhraničnej spolupráce.

V rámci programu Staff Exchange v spolupráci s ELA sa v roku 2024 zástupcovia NIP zúčastnili zahraničného pracovného stretnutia so zástupcami rumunskej inšpekcie práce (stretnutie v marci 2024 bolo zamerané na výmenu skúseností medzi príslušnými orgánmi oboch štátov v oblasti vysielania zamestnancov, boja proti nelegálnej práci štátnych príslušníkov tretích krajín v súvislosti s dopadom súčasnej krízy na Ukrajinu a výmenu príkladov dobrej praxe pri výkonoch inšpekcie práce v oblasti BOZP a PPV) a na území Slovenskej republiky privítali na pracovnom stretnutí zástupcov španielskeho inšpektorátu práce (stretnutie v júni 2024 bolo zamerané na výmenu skúseností v oblasti postupov pri výkonoch a organizácii inšpekcie práce, vybavovania IMI žiadostí a postupov týkajúcich sa mobilných zamestnancov), ako aj zástupcov slovinskej inšpekcie práce (stretnutie v novembri 2024 bolo zamerané na získanie teoretických a praktických informácií o informačnom systéme slovenskej inšpekcie práce, o databázach a prístupe inšpekcie práce k relevantným údajom, na výmenu informácií o programe a vzdelávaní inšpektorov práce, hodnotenie rizík a zameranie inšpekcii v Slovenskej republike).

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom IMI systému. NIP v roku 2024 vybavil spolu 348 žiadostí doručených prostredníctvom IMI na NIP z iných členských štátov EÚ a 15 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (284 – 81,61 %), NIP zaslal najviac žiadostí Nemecku (6 – 40 %).

Ďalšie informácie o zahraničnej spolupráci sú uvedené v prílohe č. 7 textovej prílohy tejto správy.

Viac informácií o spolupráci NIP prostredníctvom IMI systému obsahuje príloha č. 9 textovej prílohy tejto správy.

9. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V SR A OPATRENIA DOZORNÉHO ORGÁNU NA ZLEPŠENIE STAVU

9.1. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI BOZP

Na základe vykonaných inšpekcii práce v roku 2024 je možné konštatovať, že nie všetky kontrolované subjekty rešpektujú zákonom stanovené právne a ostatné predpisy v oblasti BOZP. Kontrolami bol získaný relevantný pohľad na plnenie povinností zamestnávateľov v oblasti BOZP.

Stav ochrany práce u zamestnávateľov stále nemožno hodnotiť ako uspokojivý, pozitívny vývoj je najmä u väčších výrobných firiem, prípadne u firiem so zahraničným investorom, ktoré kladú veľký dôraz na BOZP a ich podnikový štandard je často preberaný z materských firiem so sídlom v zahraničí. Vo veľkých subjektoch je snaha zapájať zamestnancov do riešenia problematiky BOZP, najmä v súvislosti s posudzovaním rizík. V týchto firmách je aj postavenie bezpečnostného technika na vyššej pozícii v štruktúre riadenia samotnej firmy. Naopak, u malých zamestnávateľov sú povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov na zaistenie BOZP zabezpečované skôr formálne.

V oblasti BOZP je neustále čo zlepšovať a v tejto súvislosti je potrebné zvýšiť predovšetkým vykonávanie prevencie a počet inšpekcií práce v rizikových sektoroch, v ktorých najčastejšie dochádza k vzniku pracovných úrazov a závažných pracovných úrazov, a to napriek tomu, že v roku 2024 bol zaznamenaný druhý najnižší počet smrteľných pracovných úrazov za posledných 20 rokov.

Značný vplyv na stav BOZP u zamestnávateľov má samotná činnosť BTS vykonávaná dodávateľským spôsobom, ktorej úroveň je rozdielna. BTS často nepracujú v súlade s legislatívou v oblasti BOZP a nedostatky sa prejavujú najmä v oblasti posudzovania rizík pri všetkých činnostiach vykonávaných u zamestnávateľov. Uvedený stav poukazuje na nedostatky v práci bezpečnostných technikov vo vykonávaní pravidelných kontrol na pracoviskách z ich strany, ako aj v aktívnom prístupe k riešeniu problémov v spolupráci so zamestnávateľmi.

Výsledky kontrol poukazujú na to, že štruktúra zistených nedostatkov sa oproti nedostatkom zisteným v predchádzajúcich rokoch príliš nezmenila. Naďalej sú u kontrolovaných subjektoch zisťované závažné nedostatky aj napriek priebežnému výkonu inšpekcie práce v predmetných oblastiach.

Tieto nedostatky poukazujú na nesprávnu organizáciu práce a neplnenie si povinností zo strany zamestnávateľov, ako aj zamestnancov. Je možné konštatovať, že u väčšiny zamestnávateľov stále pretrváva absencia systémového prístupu v riešení problematiky BOZP.

Na základe poznatkov z výkonov inšpekcie práce a predovšetkým z analýzy nedostatkov v kontrolovaných oblastiach je pre zlepšenie stavu ochrany práce potrebné naďalej klásť veľký dôraz najmä na kontrolnú činnosť zamestnávateľa, ako aj na poradenskú činnosť inšpektorov práce priamo v kontrolovaných subjektoch a pokračovanie v ďalších informačných aktivitách za účelom zvyšovania povedomia verejnosti o problematike BOZP.

9.2. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI TRHOVÉHO DOHĽADU

Najčastejšie zistené nedostatky v roku 2024 súviseli s povinnosťou vydať vyhlásenie o zhode. Druhým najčastejším závažným nedostatkom zisteným v hospodárskych subjektoch boli porušenia predpisov v súvislosti s povinnosťou umiestniť značku zhody CE na určenom výrobku. Zisťovať, či určené výrobky sprístupňované alebo uvádzané na trh spĺňajú požiadavky európskych smerníc, transponujúcich nariadení vlády a ostatných určených predpisov, vrátane harmonizovaných a iných technických noriem, je dôležitou činnosťou, ktorá môže mať dosah nad celou množinou jednotlivých výrobkov na trhu naraz.

IP sa venujú problematike dohľadu nad trhom aj pri kolaudačných konaniach a konaniach o zmene v užívaní stavieb, kde kontrolujú tak formálne, ako aj technické požiadavky vzťahujúce sa na jednotlivé typy určených výrobkov. Na kolaudačných konaniach je možnosť venovať zvýšenú pozornosť uvádzaniu určených výrobkov na trh práve v čase ich uvádzania do prevádzky. Na základe zistení inšpektorátov práce na mieste následne výrobcovia/distribútori uvedených určených výrobkov odstraňujú zistené nezhody na určených výrobkoch.

Súčasťou výkonov dohľadu nad trhom je aj dohľad nad určenými výrobkami uvádzanými na trh a do prevádzky a spolupráca s colným orgánom pred prepustením dovážaného určeného výrobku do navrhovaného colného režimu. Z výsledkov výkonu dohľadu nad trhom vyplýva, že vybrané kontrolované subjekty, prevádzkovatelia vybraných technických zariadení

a určených výrobkov, nie sú dostatočne oboznámení s rozsahom povinností výrobcov, dovozcov, distribútorov a v konečnom dôsledku ich samých ako užívateľov v pozícii prevádzkovateľov určených (vybraných) technických zariadení, nie sú stotožnení a pripravení na plnenie povinností vyplývajúcich z ustanovení zákona č. 56/2018 Z. z.⁵ Cieľom týchto výkonov je zabezpečiť, aby dovážané určené výrobky pred uvedením na trh spĺňali požiadavky ustanovené v technických predpisoch z oblasti posudzovania zhody.

9.3. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI PPV

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2024 možno konštatovať mierny nárast zistených prípadov porušenia predpisov v oblasti PPV oproti predchádzajúcemu kalendárnemu roku. Výsledky inšpekcií práce poukazujú na systematický výskyt nedostatkov v oblastiach vzniku pracovnoprávneho vzťahu, miezd a pracovného času.

Orgány inšpekcie práce venovali v roku 2024 zvýšenú pozornosť kontrole zamestnávateľov, u ktorých vzniklo podozrenie na nesprávne alebo neúplne deklarovajúcu prácu (tzv. poddeklarovajúcu prácu). Tá je časťou verejnosti vnímaná aj ako nelegálna práca, keďže ide o vykonávanie práce, ktorá nie je uvádzaná v oficiálnej evidencii pracovného času (reálne odpracovaný čas nezodpovedá obsahu evidencie pracovného času). Poddeklarovaná práca je v praxi sprevádzaná vyplácaním časti mzdy na ruku. Výsledkom takéhoto prístupu zamestnávateľa je nepriznaná/nezdanená časť príjmu. Na rozšírenie problému poddeklarovanej práce poukazujú najmä anonymné podania, v ktorých pisatelia poukazujú na tento nezákonný stav. Preukazovanie takéhoto nečestného konania zamestnávateľa je však pre inšpektorov práce veľmi obtiažne, keďže zamestnanci napriek tomu, že im tento stav nevyhovuje, často z dôvodu obáv o stratu zamestnania odmietajú spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce pri zisťovaní skutkového stavu. V tejto súvislosti sa javí ako veľmi dôležitá úzka spolupráca medzi orgánmi inšpekcie práce, Sociálnou poisťovňou a Finančnou správou SR. Inšpektoráty práce budú preto danej problematike aj v budúcnosti venovať náležitú pozornosť.

Na základe výsledkov inšpekcií práce môžeme konštatovať, že zamestnávateľské subjekty majú vo všeobecnosti aj pri najväčšej snahe dodržiavania právnych predpisov tendenciu porušovať niektoré ustanovenia z nedbanlivosti alebo nevedomosti o niektorých povinnostiach, ktoré im právne predpisy ukladajú. Práve inšpekcia práce a samotní inšpektori práce vytvárajú v dotknutých organizáciách podmienky na preventívne zabezpečovanie, efektívne uplatňovanie a presadzovanie platných právnych predpisov. Zvýšenie právneho povedomia môže mať dobrý vplyv na predchádzanie pracovnoprávnym problémom, prípadne vzniku pracovných úrazov.

9.4. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V SR V OBLASTI NZ

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2024 za oblasť nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania možno konštatovať nárast počtu nelegálne zamestnaných fyzických osôb v roku 2024 (1 392) v porovnaní s výsledkami dosiahnutými v roku 2023 (1 172) o 18,77 %.

V roku 2024 bolo možné tiež pozorovať nárast počtu odhalených nelegálne zamestnávajúcich subjektov oproti roku 2023. Zatiaľ čo v roku 2023 to bolo 692 subjektov, v roku 2024 to bolo 836 subjektov, čo predstavuje medziročný nárast o približne 20,81 %.

⁵ Zákon č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Celkový percentuálny podiel odhalených nelegálne zamestnávaných osôb vzhľadom k celkovému počtu skontrolovaných osôb predstavuje takmer 4 % a celkový percentuálny podiel odhalených nelegálne zamestnávajúcich subjektov vzhľadom k celkovému počtu skontrolovaných subjektov predstavuje 5,11 %.

Porovnaním celkových výsledkov zisťovania porušovania zákazu nelegálneho zamestnávania s minulým rokom (145 osôb v roku 2023) možno konštatovať mierny nárast celkového počtu zistených prípadov nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov a príslušníčok tretích krajín v roku 2024 (nárast o 10,34 % celkového počtu prípadov oproti roku 2023). Napriek tomu možno v porovnaní s predchádzajúcimi piatimi rokmi konštatovať nízky podiel štátnych príslušníkov tretích krajín na celkovom počte nelegálne zamestnávaných osôb v Slovenskej republike, ktorí v roku 2024 v konečnom súčte tvoria 11,49 % všetkých nelegálne zamestnávaných osôb.

Na predmetný počet zistených nelegálne zamestnávaných osôb – štátnych príslušníkov tretích krajín mali nepochybne najvýraznejší vplyv legislatívne zmeny súvisiace s legalizáciou pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín počas krízovej situácie spôsobenej ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

V roku 2024 sa inšpektoráty práce naďalej stretávali s pomerne novým trendom v nelegálnom zamestnávaní, a to s nelegálnym zamestnávaním štátnych príslušníkov tretích krajín na základe povolení na pobyt za účelom podnikania, ktorí však vykonávali závislú prácu. Predpokladáme, že je to práve tento fenomén tzv. falošných živností, ktorý sa podieľa na výraznom poklese počtu štátnych príslušníkov tretích krajín vykonávajúcich prácu v klasických pracovnoprávných vzťahoch. Tiež máme za to, že tento fenomén negatívne vplyva aj na počet zistených prípadov nelegálneho zamestnávania týkajúcich sa štátnych občanov Slovenskej republiky. Uvedeným protiprávnym konaním sa budú orgány inšpekcie práce zaoberať aj v nasledujúcom roku, berúc do úvahy skutočnosť, že takéto špekulatívne činnosti a postupy zamestnávateľov značne sťažujú možnosti inšpektorátov práce pri preverovaní dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania na území Slovenskej republiky a pri následnom vyvodzovaní zodpovednosti za jeho porušovanie. Národný inšpektorát práce v súvislosti s potrebou efektívnejšieho riešenia prípadov tzv. falošných živností začal v roku 2024 pripravovať doplnenie metodického usmernenia pre výkon kontroly dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania. V tejto súvislosti, s ohľadom na vysokú náročnosť kontrol a následného preukazovania týchto prípadov tiež možno odporúčať prijatie takých legislatívnych opatrení, ktoré dostatočne odradia páchatel'ov tohto protiprávneho konania a zároveň zakotvenie nástrojov, ktoré posilnia pozíciu inšpektorátov práce pri jeho následnom preukazovaní.

Čoraz aktuálnejšou sa v oblasti nelegálneho zamestnávania stáva otázka riešenia tohto problému v kontexte nedeklarovanej práce, prípadne nesprávne alebo neúplne deklarovanej práce, ktorá sa prejavuje, ako sme už uviedli v bode 9.3., napríklad vo forme vyplácania častí miezd na ruku, vedení evidencie pracovného času nezodpovedajúcej skutočnosti, avšak aj vo forme nútenia zamestnancov k výkonu závislej práce na živnosť. Uvedenými javmi, ktoré sú rovnako negatívne ako existujúce zákonom popísané modely nelegálneho zamestnávania, je potrebné zaoberať sa v celom kontexte ich dopadov na spoločnosť.

9.5. HODNOTENIE STAVU OCHRANY PRÁCE V OBLASTI SLVD

Na základe poznatkov z výsledkov z vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení predpisov na zaistenie dodržiavania BOZP a pracovných podmienok zamestnancov v cestnej doprave možno konštatovať, že trvalé zaradenie úlohy zameranej na kontrolu SLVD u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách do plánu úloh je správne a je potrebné v nej pokračovať aj v ďalšom období. Vyplýva to predovšetkým z počtu zistených nedostatkov a hlavne zistení o nedostatočných znalostiach predpisov súvisiacich so zaistením BOZP vo všetkých subjektoch, ktoré majú v predmete činnosti dopravnú činnosť alebo vykonávajú túto činnosť v súvislosti s iným podnikaním. Dosiahnutá úroveň bezpečnosti je určovaná na základe ukazovateľa nehodovosti. Snahou EÚ, ako aj všetkých kontrolných orgánov vykonávajúcich kontroly v doprave, je znížiť neúmerne počet smrteľných následkov dopravných nehôd, čomu výrazne napomáha aj kontrolná činnosť inšpekcie práce na Slovensku.

TEXTOVÁ PRÍLOHA
K
SPRÁVE O STAVE OCHRANY PRÁCE A O ČINNOSTI
NÁRODNÉHO INŠPEKTORÁTU PRÁCE
ZA ROK 2024

PERSONÁLNE ÚDAJE

Prehľad počtu zamestnancov sústavy inšpekcie práce a počet inšpektorov práce vrátane riaditeľov inšpektorov práce (ďalej len „RIP“), vedúcich oddelenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, oddelenia pracovnoprávných vzťahov, oddelenia dopravy (ďalej len „VO“) a inšpektorov práce – uchádzačov a počet žien – inšpektoriek práce (k 31. 12. 2024) uvádzajú nasledovné tabuľky:

STAV ZAMESTNANCOV K 31. 12. 2024

Organizačná jednotka	Počet zamestnancov	
	celkový	z toho žien
NIP	61	42
IP Bratislava	49	30
IP Trnava	45	33
IP Trenčín	51	32
IP Banská Bystrica	54	26
IP Žilina	54	36
IP Nitra	55	28
IP Prešov	49	25
IP Košice	60	39
Spolu	478	291

POČET INŠPEKTOROV PRÁCE K 31. 12. 2024

Organizačná jednotka	Počet inšpektorov práce			
	RIP + VO	IP uchádzači	celkom	z toho žien
IP Bratislava	4	2	34	16
IP Trnava	4	0	33	20
IP Trenčín	3	3	34	16
IP Banská Bystrica	3	1	39	13
IP Žilina	4	1	40	24
IP Nitra	4	0	36	12
IP Prešov	4	4	35	14
IP Košice	4	3	43	21
Spolu	30	14	294	136

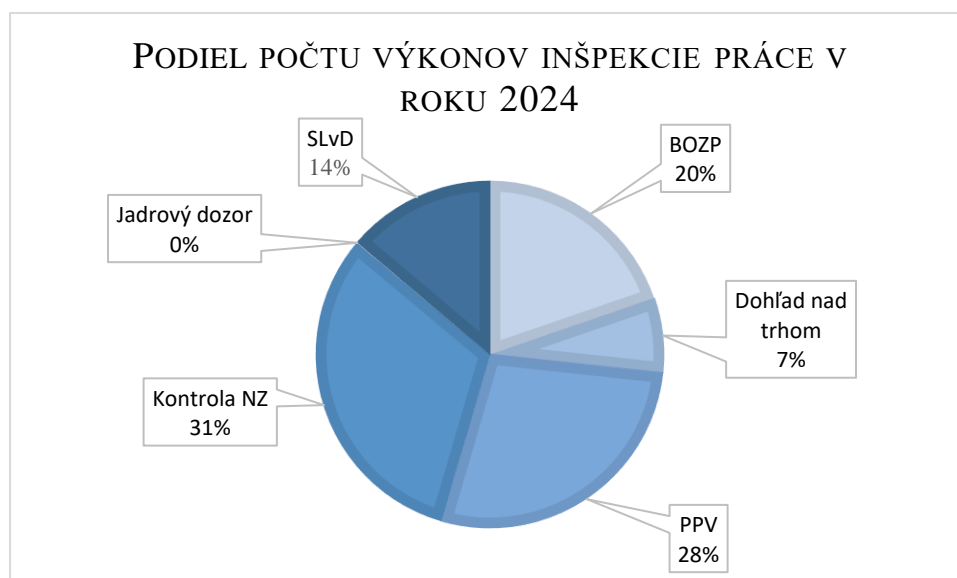
Činnosť orgánov inšpekcie práce zabezpečovalo v roku 2024 na NIP a na ôsmich krajských IP spolu 478 zamestnancov. Odborné dozorné úlohy realizovalo celkom 294 inšpektorov práce.

VÝKONY

V roku 2024 bolo zrealizovaných celkovo 57 781 výkonov inšpekcie práce, čo predstavuje o 0,76 % vyšší počet ako v prechádzajúcom kalendárnom roku 2023. Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhoch výkonov sú uvedené v tabuľke č. 2 tabuľkovej prílohy tejto správy.

Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v oblasti NZ, kde bolo zrealizovaných celkovo 18 266 výkonov (o 1,07 % menej ako v roku 2023). Druhou najpočetnejšou skupinou v rámci výkonov inšpekcie práce bola kontrola v oblasti PPV, v ktorej bolo vykonaných 16 067 výkonov inšpekcie práce (o 0,12 % viac ako v roku 2023). V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkovo 11 404 výkonov (o 0,71 % viac ako v roku 2023). Počet výkonov v oblasti sociálnej legislatívy v doprave bol 7 979 (o 7,66 % viac ako v roku 2023). V oblasti dohľadu nad trhom bolo zrealizovaných celkovo 4 028 výkonov a v oblasti jadrového dozoru 37 výkonov inšpekcie práce.

Podiel počtu jednotlivých druhov výkonov inšpekcie práce na celkovom počte výkonov v roku 2024 uvádza nasledujúci graf:

PORADENSKÁ ČINNOSŤ

Poradenstvo bolo inšpektorátmi práce v roku 2024 poskytované zamestnávateľom, zamestnancom a tiež aj fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch, ako najúčinnnejšie dodržiavať predpisy podliehajúce dozoru inšpekcie práce.

Poradenstvo bolo poskytované telefonicky, písomne (listinne aj elektronicky), osobne pri výkonoch inšpekcie práce na pracoviskách zamestnávateľov a na inšpektorátoch práce, pri kolaudáciách a pri vyšetrovaní pracovných úrazov.

V roku 2024 bolo poskytnutých 6 371 poradenstiev na základe žiadostí, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (6 837 poradenstiev) predstavuje medziročný pokles poskytnutého poradenstva o 6,81 %.

Najviac žiadostí o poradenstvo bolo doručených prostredníctvom aplikácie na webovej stránke NIP, a to 3 833 žiadostí.

Z hľadiska tematických oblastí, v ktorých orgány inšpekcie práce poskytli poradenstvo v roku 2024, bol prejavovaný záujem o problematiku BOZP v počte 902 poskytnutých poradenstiev (o 10,95 % menej ako v roku 2023, kedy bolo poskytnutých 1 013 poradenstiev). IP poskytli 14 poradenstiev k problematike trhového dohľadu.

Tradične najväčší záujem o poradenstvo je v problematike PPV, čo potvrdil aj vývoj v roku 2024. IP v tomto kalendárnom roku poskytli 5 285 poradenstiev, čo je v porovnaní s rokom 2023 (5 667 poradenstiev) zníženie o 6,74 %.

Znížený záujem o poradenstvo bol zaznamenaný aj k problematike NZ, v rámci ktorej bolo poskytnuté poradenstvo v 55 prípadoch. Uvedený počet poradenstiev znamená oproti roku 2023 (57 poradenstiev) pokles o 3,50 %.

Naopak, významný nárast poradenskej činnosti bol v roku 2024 zaznamenaný k problematike sociálnej legislatívy v doprave. Inšpektoráty práce v roku 2024 vybavili 115 žiadostí o poradenstvo v tejto oblasti, čo v porovnaní v rokom 2023 (89 poradenstiev) predstavuje nárast o 29,21 %.

V oblasti BOZP dlhodobo pretrváva záujem o informácie k problematikám pracovných úrazov, zdravotnej a odbornej spôsobilosti zamestnancov, kontrolnej činnosti zamestnávateľa, bezpečnosti na pracovisku, poskytovaní OOPP, oboznamovaniu s predpismi na zaistenie BOZP, ochrany poskytovanej osobitným skupinám zamestnancov (zamestnanci so zdravotným znevýhodnením, tehotné ženy a mladiství) a k problematike BTS.

V oblasti PPV prevládali témy pracovného času, dovolenky, prekážok v práci, skončenia pracovného pomeru, miezd a mzdových nárokov, zabezpečovania stravovania, poskytovania cestovných náhrad či zamestnávania v pracovnoprávnom vzťahu založenom na základe niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Zamestnávatelia sa v roku 2024 zaujímali aj o legislatívne zmeny v oblasti zamestnávania mladistvých zamestnancov po ukončení povinnej školskej dochádzky.

POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

NIP ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. zaevidoval v roku 2024 celkom 64 žiadostí o sprístupnenie informácie.

Žiadosti boli vybavené v zákonom stanovenej lehote a zákonnými spôsobmi nasledovne:

- informácia sprístupnená v plnom rozsahu alebo čiastočne – 29
- vydané rozhodnutie o nesprístupnení alebo čiastočnom nesprístupnení informácie – 10
- žiadosť postúpená inému orgánu alebo inšpektorátu práce (aj v časti) – 23
- žiadosť, kde NIP nie je povinnou osobou (zaslaná NIP na vedomie) – 2
- žiadosť, ktorá nebola žiadosťou podľa zákona o slobode informácií – 6
- odvolacie konanie – 2

Obsahom podaných žiadostí boli najmä informácie týkajúce sa výkonu inšpekcie práce, resp. jej výsledku, štatistické údaje o pracovných úrazoch, o porušení povinností najmä v oblasti nelegálneho zamestnávania, v oblasti BOZP a v oblasti pracovnoprávných vzťahov, vnútorné predpisy, štatistické údaje a prehľady, alebo informácie nachádzajúce sa v správach o činnosti NIP.

NIP sprístupnil žiadateľom informácie nimi navrhnutým spôsobom, prevažne elektronicky e-mailom a taktiež poštovým podnikom doporučené.

Proti rozhodnutiu NIP o nesprístupnení, resp. o čiastočnom nesprístupnení informácie NIP neeviduje ku dňu vyhotovenia správy žiadne odvolanie.

NIP zaevidoval tri odvolania proti rozhodnutiu o nesprístupnení resp. o čiastočnom nesprístupnení informácií, ktorým rozhodli príslušné inšpektoráty práce o nesprístupnení informácií. NIP ako odvolací orgán v dvoch prípadoch pôvodné rozhodnutie inšpektorátu práce potvrdil, v jednom prípade bolo rozhodnutie inšpektorátu práce zrušené a vrátené na nové prejednanie a rozhodnutie.

Po posúdení obsahu podaní doručených NIP viaceré podania aj napriek tomu, že boli označené ako žiadosť o sprístupnenie informácie, boli vyhodnotené ako neformálny informačný dopyt (žiadosť o vyjadrenie, stanovisko, poradenstvo). Tieto podania nebolo možné vybaviť v zmysle zákona o slobode informácií, preto boli postúpené na vecne príslušný odborný útvar NIP, resp. vecne príslušný inšpektorát práce.

Z obsahu žiadostí o sprístupnenie informácie, doručených v roku 2024 inšpektorátom práce, vyplýva, že žiadatelia požadovali od IP prevažne sprístupnenie informácií týkajúcich sa:

- rozhodnutí o uložení pokuty alebo informácií týkajúcich sa rozhodnutí o uložení pokuty,
- výsledkov kontroly alebo informácií týkajúcich sa výsledkov kontroly,
- zoznamu riaditeľov s určením dátumov ich pôsobenia,
- zoznamu zamestnancov a celkovej ceny ich práce,
- podaných podnetov na výkon inšpekcie práce a výsledkov inšpekcie práce,
- dokladov či písomností nachádzajúcich v spisoch z výkonov inšpekcie práce,
- výsledkov rozhodovacej činnosti,

- počtu vykonaných kontrol s určitým zameraním.

Žiadateľmi boli fyzické aj právnické osoby, neziskové organizácie, advokátske kancelárie, stavovské organizácie, ako aj zástupcovia zamestnancov.

V roku 2024 bolo inšpektorátom práce doručených celkovo 368 podaní označených ako žiadosť o sprístupnenie informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. Z uvedeného počtu bol historicky najvyšší počet o sprístupnenie informácie doručený Inšpektorátu práce Žilina – 179 podaní. Uvedený počet podaní bol zapríčinený správaním jedného žiadateľa, ktorý najmä v druhej polovici kalendárneho roka 2024 podával žiadosti na dennej báze. Inšpektorát práce Žilina vydal v 100 prípadoch rozhodnutie o neprístupnení informácie.

MEDIÁLNA ČINNOSŤ NIP

Základom činnosti NIP v mediálnej oblasti bola v roku 2024 predovšetkým spolupráca s redakciami televízií, rozhlasových staníc, denníkov a internetových portálov. Zamestnanci poverení zabezpečením styku s médiami reagovali na každú požiadavku médií a poskytovali informácie v požadovanej forme. Vo väčšine prípadov išlo o informácie týkajúce sa výkonu inšpekcie práce, resp. jej výsledkov a o stanoviská k aktuálnym problémom súvisiacim s inšpekciou práce. V uplynulom roku dominovali predovšetkým otázky týkajúce sa tzv. fiktívnych živností, zamestnávania mladistvých, ale tiež pracovnej úrazovosti a nevyplácania odmien zamestnancom. Okrem toho sústava inšpekcie práce poskytovala verejnosti a zástupcom médií informácie o výkone spoločných kontrol v rámci cestnej dopravy a tiež nárokov zamestnancov vo vzťahu k čerpaniu dovolenky. Vo viacerých prípadoch NIP poskytol súčinnosť Tlačovému odboru MPSVR SR, ktorý sa následne priamo vyjadril k niektorým mimoriadne medializovaným témam.

Počas roku 2024 NIP prostredníctvom svojho hovorca zabezpečil celkom 84 výstupov pre médiá. Informácie boli poskytované predovšetkým elektronickou formou (celkom 67 prípadov), telefonicky (2 prípady), v dvoch prípadoch formou tlačovej správy a trinásťkrát osobne podaným stanoviskom pre televízie, resp. osobnou účasťou v televíznej resp. v rozhlasovej relácii alebo zaslaním videa alebo zvukovej nahrávky pre redakcie.

Prostredníctvom médií boli v uplynulom roku prezentované predovšetkým témy z oblasti BOZP, ochrany práce, ale tiež nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, predovšetkým v súvislosti so zamestnávaním tzv. fiktívnych živnostníkov. Ďalej to boli informácie o pracovných úrazoch s následkom ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti, ale tiež informácie týkajúce zamestnávania mladistvých, opatrení a kontrol inšpekcie práce v súvislosti s horúčovami na pracovisku. Ich obsah sa odvíjal od aktuálneho vývoja udalostí v spoločnosti.

NIP zverejňoval rôzne aktuálne príspevky, články a publikácie prostredníctvom svojho webového sídla a profilu inšpekcie práce na sociálnej sieti Facebook a na platforme Instagram s cieľom prispieť k lepšej orientácii občanov v oblasti BOZP a v pracovnom práve, v oblasti pracovných podmienok na Slovensku aj v členských štátoch Európskej únie.

Za rok 2024 publikoval NIP na sieti Facebook celkom 213 príspevkov, čo je o 25 % viac ako v roku 2023. Celkový dosah týchto príspevkov bol 74,3 tisíc ľudí.

Aj v roku 2024 NIP naďalej pokračoval v zabezpečovaní publikovania príspevkov svojich zamestnancov v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi, ako aj na internetovom portáli Bezpečnosť v praxi. Časopis Bezpečnosť práce v praxi už dlhodobo poskytuje zástupcom inšpekcie práce priestor na prezentáciu aktuálnych tém z oblasti BOZP a ochrany práce predovšetkým v rubrike Novinky národného kontaktného miesta EU-OSHA v SR, ako aj prostredníctvom odborných článkov z tejto oblasti.

Mediálne a osvetové aktivity NIP, ale tiež jednotlivých IP sa v roku 2024 sústredili taktiež na propagáciu Svetového dňa BOZP, ktorým je každoročne 28. apríl. Cieľom tohto dňa je zdôrazniť prevenciu úrazov a chorôb spôsobených pri výkone povolania a uctiť si pamiatku obetí – pracovníkov, ktorí prišli o život pri plnení pracovných povinností. Mediálne aktivity NIP na podporu tohto dňa boli podporované aj sociálnymi partnermi.

V roku 2024 pokračoval NIP v organizovaní rôznych preventívnych a vzdelávacích aktivít zameraných na propagáciu Európskeho týždňa BOZP, ktorý je najvýznamnejšou udalosťou pre komunitu venujúcu sa otázkam BOZP na pracoviskách v Európe a najväčšou kampaňou svojho druhu na svete. NIP a jednotlivé krajské IP v tomto týždni zorganizovali množstvo stretnutí a prednášok pre širokú odbornú aj laickú verejnosť. Takisto zástupcovia Národného kontaktného miesta pre spoluprácu s EU-OSHA pokračovali v propagácii kampane „Zdravé pracoviská – Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“ organizovaním seminárov a prednášok na vysokých školách.

NIP ako národné kontaktné miesto pre spoluprácu s EU-OSHA organizoval v roku 2024 v rámci tejto kampane päť odborných podujatí v Košiciach, Bojniciach, Žiline a vo Vysokých Tatrách spolu pre takmer 500 účastníkov z radov odbornej verejnosti, bezpečnostných technikov a zástupcov orgánov štátnej správy. Národné kontaktné miesto EU-OSHA sa v rámci týchto aktivít spolu so Strojníckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach podieľalo na organizovaní medzinárodnej konferencie Aktuálne otázky bezpečnosti práce a v spolupráci s občianskym združením Spoločná vízia pripravilo medzinárodnú konferenciu INCOBOZ 2024, na ktorej sa aktívne prezentovali aj predstavitelia EU-OSHA.

V spolupráci so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania národné kontaktné miesto EU-OSHA pripravilo aj podujatie pre pedagógov stredných odborných škôl a majstrov odbornej výchovy Košického kraja a zástupca národného kontaktného miesta prezentoval kampaň Zdravé pracoviská aj na dvoch pravidelných aktualizáčnych seminároch pre odborníkov z oblasti BOZP Ministerstva obrany SR vo Vysokých Tatrách na jar a na jeseň roku 2024.

Jednotlivé krajské inšpektoráty práce v priebehu roka 2024 aktívne spolupracovali s viacerými krajskými médiami, resp. s médiami s celoslovenskou pôsobnosťou, prostredníctvom ktorých sa dostali k verejnosti informácie spadajúce do pôsobnosti inšpekcie práce. Okrem toho jednotlivé IP pokračovali v organizácii pravidelných vzdelávacích podujatí, ktoré sa realizovali nielen prezenčnou, ale aj online formou, čo priaznivo hodnotila aj odborná verejnosť. V rámci týchto aktivít poskytovali odborníci z radov inšpektorov práce záujemcom informácie z oblasti BOZP, ale tiež z oblasti pracovného práva, či sociálnej legislatívy v doprave. IP pokračovali v osvetovej činnosti zameranej na poskytovanie poradenstva v súvislosti s aktuálnou situáciou, pričom poskytli verejnosti i médiám desiatky stanovísk. Osvetové aktivity inšpektorátov práce sa sústredili najmä do podujatí k Európskemu týždňu BOZP 2025, kedy IP pripravili mnoho zaujímavých stretnutí a prednášok.

V roku 2025 mieni sústava inšpekcie práce naďalej pokračovať v aktívnej komunikácii s verejnosťou. Plánujeme produkovať správy zo všetkých oblastí inšpekcie práce, aby sme prostredníctvom médií informovali širokú verejnosť o témach týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré majú celospoločenský dopad. Naďalej plánujeme posilniť našu prítomnosť v oblasti sociálnych médií publikovaním zaujímavého obsahu s cieľom osloviť nielen súčasné, ale aj nové publikum – predovšetkým študentov a budúcich zamestnancov.

Súčasťou základných cieľov v danej oblasti je dosiahnuť pozitívne vnímanie inšpekcie práce, medializovať, popularizovať a propagovať význam a činnosť inšpekcie práce v súlade so Stratégiou BOZP na roky 2023 – 2027, spolupracovať na výskume a celoživotnom vzdelávaní v oblasti ochrany práce, ale aj rozvíjať spoluprácu odborných skupín na úrovni tripartity a zohľadňovať výsledky ich činnosti v aktivitách inšpekcie práce.

SŤAŽNOSTI A PODANIA

SŤAŽNOSTI

NIP v hodnotenom období prijal 12 sťažností, čo predstavuje oproti 5 sťažnostiam prijatým v roku 2023 nárast o 140 %. Z roku 2023 nebola prenesená žiadna sťažnosť. Z celkového počtu sťažností za rok 2024 nebola k 31. 12. 2024 evidovaná ako nevybavená žiadna sťažnosť.

NIP v roku v roku 2024 v 7 prípadoch postúpil sťažnosť na vybavenie vecne príslušnému orgánu verejnej správy, v roku 2023 boli takto postúpené 4 sťažností, čo v roku 2024 predstavuje nárast o 75 %.

V roku 2024 prešetril NIP 2 sťažnosti, čo je nárast oproti roku 2023, keď bola prešetrovaná 1 sťažnosť, o 100 %.

NIP odložil v roku 2024 celkovo 3 sťažnosti, a to v 2 prípadoch z dôvodu, že sťažnosti boli podané elektronickou poštou a do 5 pracovných dní od ich doručenia neboli potvrdené podpisom sťažovateľa [§ 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 9/2010 Z. z.⁶], a v jednom prípade z dôvodu § 6 ods. 1 písm. h) zákona č. 9/2010 Z. z. tým, že mu bola zaslaná na vedomie.

V roku 2024 boli v súlade so zákonom o sťažnostiach 3 sťažnosti odložené, v roku 2023 nebola odložená žiadna sťažnosť.

Zo sťažností, ktoré NIP prešetril v roku 2024, bola jedna sťažnosť opodstatnená, v roku 2023 nebola opodstatnená žiadna sťažnosť. V roku 2024 bola 1 sťažnosť po prešetrovaní NIP vyhodnotená ako neopodstatnená, čo je rovnaký počet ako v roku 2023.

NIP neprijal v roku 2024 žiadnu opakovanú sťažnosť.

Z písomných podkladov, ktoré k vypracovaniu správy za rok 2024 predložili inšpektoráty práce, je zrejmé, že tieto v hodnotenom období prijali 20 sťažností, čo predstavuje oproti 18 sťažnostiam prijatým za rok 2023 nárast o 11,11 %. Po započítaní sťažností prijatých v roku 2023, avšak vybavených v roku 2024 (3 sťažnosti), konali inšpektoráty práce v roku 2024 celkom v 23 sťažnostiach, čo predstavuje v porovnaní s 19 sťažnosťami v roku 2023 nárast o 21,05 %. Inšpektoráty práce vybavili v roku 2024 celkom 18 sťažností, čo je nárast o 12,50 % oproti roku 2023, keď ich bolo vybavených 16. Ku dňu 31. 12. 2024 nebolo na inšpektorátoch práce vybavených 5 sťažností.

Inšpektoráty práce odložili v roku 2024 celkovo 4 sťažnosti, a to v 3 prípadoch z dôvodu, že sťažnosti boli podané elektronickou poštou a do 5 pracovných dní od ich doručenia neboli potvrdené podpisom sťažovateľa [§ 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 9/2010 Z. z.], a v jednom prípade z dôvodu § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 9/2010 Z. z. tým, že vo veci, ktorá je predmetom sťažnosti, konal alebo koná súd. V roku 2024 odložili 4 sťažnosti, čo je oproti 2 odloženým sťažnostiam v roku 2023 nárast o 100 %.

V roku 2024 bolo prešetrovaných 12 sťažností (aj 3 sťažnosti z roku 2023), z ktorých boli 2 vyhodnotené ako opodstatnené, čo je rovnaký počet opodstatnených sťažností ako v roku 2023.

⁶ Zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov

Inšpektoráty práce v roku 2024 vyhodnotili 10 sťažností ako neopodstatnených, čo je oproti roku 2023, v ktorom bolo 12 sťažností neopodstatnených, pokles o 16,67 %.

Inšpektoráty práce prijali v roku 2024 jednu opakovanú sťažnosť, ktorá bola vyhodnotená ako opodstatnená.

PODANIA

Inšpektorát práce	Počet podaní a podnetov v roku 2024	Percentuálny podiel	Z toho vykonaná IP/ percentuálny podiel	Opodstatnené podania/ percentuálny podiel	Neopodstatnené podania/ percentuálny podiel	Ostatné/ percentuálny podiel
Bratislava	4 021	43,52 %	224/5,57 %	87/2,16 %	137/3,41 %	3 797/94,43 %
Banská Bystrica	704	7,62 %	187/26,56 %	132/18,75 %	55/7,81 %	517/73,44 %
Košice	466	5,04 %	195/41,85 %	99/21,25 %	96/20,60 %	271/58,15 %
Nitra	938	10,15 %	395/42,11 %	148/15,78 %	247/26,33 %	543/57,89 %
Prešov	929	10,06 %	206/22,17 %	86/9,25 %	120/12,92 %	723/77,83 %
Trenčín	737	7,98 %	240/32,56 %	101/13,70 %	139/18,86 %	497/67,44 %
Trnava	679	7,35 %	280/41,24 %	134/19,74 %	146/21,50 %	399/58,76 %
Žilina	765	8,28 %	288/37,65 %	98/12,81 %	190/24,84 %	477/62,35 %
Spolu	9 239	100 %	2 015/21,80 %	885/9,57 %	1 130/12,23 %	7 224/78,20 %

Poznámka: Stĺpec „Ostatné“ zahŕňa podania a podnety postúpené inému IP, inému orgánu, vybavené v rámci poradenstva, založené a/a, zaradené do plánu úloh, marenie výkonu inšpekcie práce, nevykonaná inšpekcia práce, vybavené inak.

PRÍPRAVA PREDPISOV A TECHNICKÁ NORMALIZÁCIA

V oblasti BOZP sa v roku 2024 NIP podieľal na návrhu zmien:

- zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 201/2022 Z. z. o výstavbe v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V oblasti BOZP sa v roku 2024 NIP podieľal na pripomienkovaní návrhu zmien:

- zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 25/2025 Z. z. Stavebný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Stavebný zákon),
- delegovaného Nariadenia Komisie (EÚ) .../... z 27. 8. 2024, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/988, pokiaľ ide o pravidlá prístupu a fungovania systému rýchleho varovania Safety Gate, informácie, ktoré sa do tohto systému majú vkladať, požiadavky na oznámenia a kritériá na posúdenie úrovne rizika.

V oblasti technickej normalizácie sa v roku 2024 NIP podieľal na pripomienkovaní návrhu:

- STN 33 1610 Revízie a kontroly elektrických spotrebičov a elektrického ručného náradia počas používania,
- STN EN ISO 7933 Ergonómia tepelného prostredia. Analytické určovanie a interpretácia tepelného zaťaženia výpočtom predpokladaného tepelného namáhania,
- Koncepcie štátnej politiky technickej normalizácie, metrologie, kvality, posudzovania zhody, voľného pohybu tovaru a akreditácie orgánov posudzovania zhody na roky 2025 až 2028.

V oblasti technickej normalizácie v roku 2024 NIP zaslal námietky proti zrušeniu piatich pôvodných STN.

V oblasti SLvD sa v roku 2024 NIP podieľal na návrhu zmien a pripomienkovaní zmien:

- zákona č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

V oblasti SLvD sa v roku 2024 NIP podieľal na pripomienkovaní návrhu zmien:

- zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V oblasti PPV sa v roku 2024 NIP podieľal na príprave a pripomienkovaní návrhu zmien :

- zákona č. 376/2022 Z. z. o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s vecne príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie (EÚ).

V rámci celej sústavy sa zástupcovia inšpekcie práce osobne zúčastnili na štyridsiatich šiestich podujatiach. Z dôvodu zvýšenia efektívnosti a znižovania nákladov sa časť medzinárodných aktivít uskutočnila virtuálnou formou – spolu dvadsaťštyri online stretnutí a podujatí.

V rámci spolupráce s inšpekciami práce sa 5. – 7. septembra 2024 uskutočnilo pracovné stretnutie so zástupcami srbskej inšpekcie práce, ministrom práce Srbska a štátnym tajomníkom Ministerstva práce Srbska a pracovné stretnutie so zástupcami mesta Nový Sad. Predmetom pracovného rokovania so zástupcami inšpekcie práce a Ministerstva práce Srbska bola oblasť vzájomnej spolupráce najmä v pracovnoprávnej oblasti, čo sa týka problematiky vysielania zamestnancov, nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Zároveň bola prerokovaná možnosť budúcej spolupráce v rámci twinningových projektov, výmenných stáží a odborných školení, nakoľko sa Srbsko uchádza o členstvo v EÚ.

V rámci spolupráce s inšpekciami práce Českej republiky sa 9. októbra 2024 uskutočnilo pracovné stretnutie zástupcov Inšpektorátu práce Žilina so zástupcami Oblastného inšpektorátu práce pre Moravskosliezsky kraj a Olomoucký kraj, ktorého cieľom bola konzultácia možnosti nastavenia dlhodobej spolupráce medzi Inšpektorátom práce Žilina a Oblastným inšpektorátom práce Ostrava, ako aj organizácia stretnutia výkonných inšpektorov práce – špecialistov za účelom výmeny reálnych skúseností z praxe a nastavenia legislatívy, prípadne získania námetov na návrhy legislatívnych zmien.

V rámci českého predsedníctva krajín V4 sa v dňoch 14. a 15. mája 2024 zástupcovia NIP zúčastnili na zasadnutí orgánov inšpekcie práce krajín V4 v Opave. Stretnutie bolo zamerané na aktuálne otázky ochrany práce a výzvy pre orgány inšpekcie práce, t. j. reťazenie dodávky pracovnej sily, jeho dopady na pracovnú úrazovosť a príležitosti pre spoluprácu, spoluprácu s ELA a diskusiu o možných zosúladených a spoločných inšpekciách súvisiacich s danou témou.

V rámci spolupráce s ELA sa inšpektori práce z útvaru dopravy v priebehu roka zúčastnili na spoločných medzinárodných cezhraničných kontrolných akciách, ktoré boli organizované v Poľsku, Rumunsku a Českej republike.

V rámci ELA – Staff Exchange Programme – sa uskutočnili tri stretnutia zamerané na výmenu skúseností medzi príslušnými orgánmi inšpekcie práce Rumunska a Slovenskej republiky, orgánmi inšpekcie práce Španielska a Slovenskej republiky a orgánmi inšpekcie práce Slovinska a Slovenskej republiky.

Koordinované cestné kontroly s kontrolnými orgánmi iných členských štátov na území Slovenskej republiky sa uskutočnili 11. – 12. novembra 2024 Prešovskom kraji. Na uvedených kontrolách sa zúčastnili inšpektori práce zo Slovenska, zástupcovia príslušných orgánov – MEJ z Českej republiky, Maďarského dopravného úradu Ministerstva inovácií a technológií a Główny Inspektorat Transportu Drogowego z Poľska.

Zamestnanci sústavy inšpekcie práce aktívne pracovali v nasledovných medzinárodných pracovných skupinách, respektíve vykonávali nasledovné aktivity:

- zastúpenie v SLIC v jeho pracovných skupinách – Všeobecné aspekty presadzovania práva MACHEx a KSS,
- činnosť pracovnej skupiny SLIC zameranej na hodnotenie systému luxemburskej inšpekcie práce,
- činnosť Národného kontaktného miesta EU-OSHA v Bilbau a kontaktnej osoby pre EU-OSHA (FOP) a riadny člen Správnej rady EU-OSHA,
- činnosť OiRA/IRAT komunity,
- účasť na seminári EU-OSHA k návrhu stratégie kampane Zdravé pracoviská,
- činnosť pracovných skupín – Machinery ADCO Group pre oblasť strojových zariadení, PED ADCO pre tlakové zariadenia a jednoduché tlakové nádoby, TPED ADCO pre prepravovateľné tlakové zariadenia a expertnej skupiny WGP pre tlakové zariadenia,
- náhradný člen Poradného výboru pre BOZP,
- účasť na plenárnych zasadnutiach Platformy boja proti nedeklarovanej práci (UDW),
- účasť na činnosti podskupiny Platformy UDW zameranej na problematiku: Bezpečné mechanizmy na oznamovanie podnetov zo strany zamestnancov s cieľom predchádzať zneužívaniu,
- účasť na seminári Platformy UDW na tému: Nelegálna práca v kultúrnom a kreatívnom sektore (CCS),
- účasť na seminári Platformy UDW na tému: Výzvy a prístupy k riešeniu nelegálnej práce v rámci digitálnych pracovných platforiem,
- činnosť pracovnej skupiny ELA zameranej na zosúladené a spoločné inšpekcie,
- účasť na medzinárodnej spoločnej inšpekcii práce v Singene (Nemecko) v rámci akčného týždňa zameraného na kontroly právnych predpisov v oblasti odmeňovania zamestnancov,
- účasť na modulárnom školení ELA pre inšpektorov o problematike týkajúcej sa práva na voľný pohyb zamestnancov,
- činnosť v rámci medzinárodnej akcie na monitorovanie plavidiel ELA/AquaPol,
- účasť na seminári ELA zameranom na tému zložitých prípadov a medzier v uplatňovaní a presadzovaní pravidiel EÚ o pracovnej mobilite a sociálnom zabezpečení,
- účasť na webinári ELA na tému boja proti falošným živnostiam,
- účasť na školení ELA zameranom na pracovnú mobilitu v podmienkach EÚ,
- účasť na seminári o špecifikách, ktoré sa týkajú vysielania príslušníkov tretích krajín na výkon prác pri poskytovaní služieb,
- účasť na seminári o možnom zjednotení informácií, ktoré sú dostupné na webových stránkach národných styčných úradov pre vyslaných pracovníkov,
- účasť na E-declaration meeting – stretnutí k iniciatíve Európskej komisie (EK) zriadiť jednotný elektronický systém oznamovania vyslania,
- účasť na stretnutiach programu IMI-PROVE venovanom možnosti zlepšiť administratívnu spoluprácu prostredníctvom IMI,
- účasť na analytickom pracovnom stretnutí EMPACT k problematike pracovného vykorisťovania,
- účasť na školení organizovanom ELA a Agentúrou EÚ pre vzdelávanie v oblasti presadzovania práva (CEPOL) k problematike pracovného vykorisťovania,

- účasť na twinningovom projekte: Zlepšovanie bezpečného a zdravého pracovného prostredia v Gruzínsku v súlade so štandardmi EÚ a medzinárodnými príkladmi dobrej praxe,
- účasť na medzinárodnom veľtrhu zväzacej techniky (nástroje, stroje a náradia) MACH-TECH.

NIP zabezpečoval výmenu informácií s orgánmi inšpekcie práce členských štátov EÚ prostredníctvom informačného systému SLIC (KSS).

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu – IMI. Ide o zisťovanie a poskytovanie informácií v oblasti vysielania zamestnancov a v oblasti uznávania odbornej spôsobilosti pri voľnom pohybe osôb, tovaru a služieb ostatným členským štátom EÚ prostredníctvom IMI. NIP riešil spolu 363 žiadostí, z toho bolo 348 žiadostí doručených na NIP z iných členských štátov EÚ a 15 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (81,61 %), NIP zaslal najviac žiadostí Nemecku (40,00 %).

VYDÁVANIE OPRÁVNENÍ, OSVEDČENÍ A INÝCH DOKUMENTOV

NIP vydáva a odoberá oprávnenia na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce (ďalej len „VZ“), vykonávanie BTS (bezpečnostnotechnická služba), overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení (ďalej len „OPO“) a osvedčenia bezpečnostných technikov (ďalej len „BT“) v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 125/2006 Z. z.

VYDÁVANIE OPRÁVNENÍ

Údaje o počte prijatých žiadostí uvedené v tabuľke č. 1 o vydanie oprávnenia na VZ, BTS a OPO sú za obdobie od 01. 01. 2024 do 31. 12. 2024 a údaje o spôsobe a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 31. 12. 2024.

Tabuľka č. 1:

	VZ			BTS			OPO	
	FO	PO	spolu	FO	PO	spolu	PO	spolu
	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet
prijaté žiadosti	55	130	185	0	33	33	0	0
vydané oprávnenia	41	115	156	0	28	28	0	0
stiahnutá žiadosť	0	2	2	0	1	1	0	0
zastavené konanie	8	6	14	0	3	3	0	0
žiadosti v riešení	6	7	13	0	1	1	0	0
žiadosti z roku 2023 – vydané oprávnenie v roku 2024	8	9	17	1	2	3	0	0
žiadosti z roku 2023 – zastavené konanie v roku 2024	2	0	2	0	0	0	0	0
odobraté oprávnenia	1	13	14	0	0	0	0	0
Spolu počet vydaných oprávnení v roku 2024	49	124	173	1	30	31	0	0

Použité skratky: FO – fyzická osoba
PO – právnická osoba

VYDÁVANIE OSVEDČENÍ

NIP vydáva žiadateľom osvedčenie BT po splnení podmienok podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. (inšpektori práce) alebo po úspešnom absolvovaní skúšky na NIP podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. a) alebo b) zákona č. 124/2006 Z. z.

Spolu bolo v roku 2024 doručených na NIP 1 611 žiadostí o vydanie osvedčenia BT. V porovnaní s rokom 2023, kedy bolo doručených 486 žiadostí, je to nárast o 231,49 %. Dôvodom nárastu bola skutočnosť, že BT, ktorí mali vydané osvedčenie do 31. 12. 2022 prostredníctvom oprávnených osôb na výchovu a vzdelávanie BT, mali stanovené dvojročné prechodné obdobie do 31. 12. 2024, v ktorom mohli vykonávať činnosť BT podľa predpisov účinných do 31. 12. 2022. Na základe uvedeného žiadali o vykonanie skúšky NIP, aby mohli činnosť BT vykonávať aj po 01. 01. 2025.

Z počtu 1 611 žiadostí o vydanie osvedčenia BT v roku 2024 bolo 7 žiadateľom vydané osvedčenie BT podľa ustanovenia § 23 ods. 2 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. a 1 140 žiadateľov získalo osvedčenia BT na základe vykonanej skúšky na NIP.

V roku 2025 budú 249 žiadatelia z roku 2024 zaradení na vykonanie skúšky BT a 143 žiadateľov z roku 2024 môže požiadať o vykonanie opakovanej skúšky BT podľa ustanovenia § 23 ods. 6 zákona č. 124/2006 Z. z.

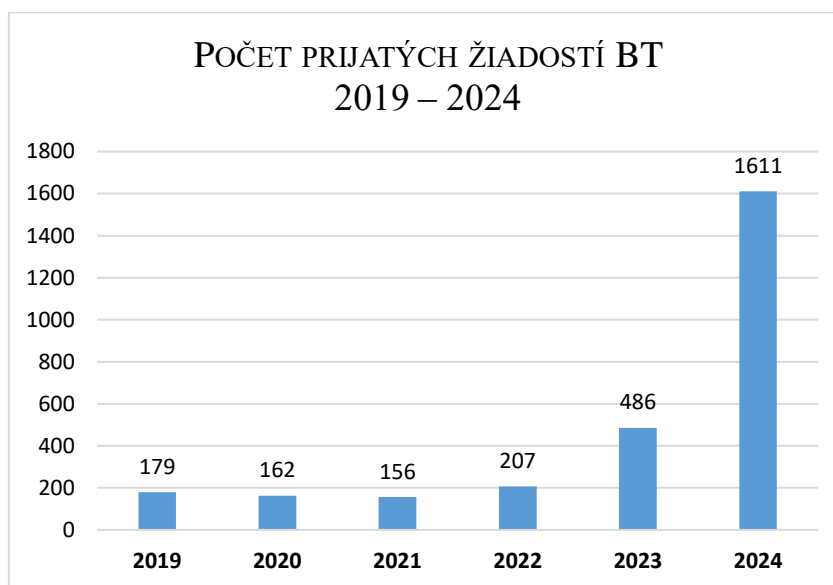
NIP v roku 2024 zrealizoval celkom 78 termínov skúšok BT (v roku 2023 to bolo 28 termínov). Rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu nesplnenia podmienok pre vydanie osvedčenia BT bolo vydané 72 žiadateľom.

Údaje o počte prijatých žiadostí BT uvádzané v tabuľke č. 2 sú za obdobie od 01. 01. 2024 do 31. 12. 2024 a údaje o spôsoboch a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 10. 02. 2025.

Tabuľka č. 2:

Počet žiadostí – rok 2024	1 611	100,00 %
získané osvedčenie BT na základe vykonanej skúšky	1 140	70,77 %
vydané osvedčenia BT podľa § 23 ods.2 písm. c) z. č. 124/2006 Z. z.	7	0,44 %
žadatelia zaradení na vykonanie skúšky v roku 2025	249	15,46 %
žadatelia, ktorí môžu požiadať o vykonanie opakov. skúšky	143	8,88 %
nesplnenie podmienok pre vydanie osvedčenia BT	72	4,47 %
spolu	1 611	100,00 %

Prehľad počtu prijatých žiadostí BT v rokoch 2019 – 2024 uvádza nasledujúci graf:

VYDÁVANIE DOKLADOV O UZNANÍ ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI

NIP ako príslušný správny orgán podľa § 6 ods. 1 písm. e) a § 21 ods. 3 zákona č. 125/2006 Z. z. vydáva a odoberá fyzickej osobe doklad o uznaní odbornej spôsobilosti získanej podľa právnych predpisov členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo Švajčiarskej konfederácie na vykonávanie činnosti, na ktorú osobitný predpis vyžaduje odbornú spôsobilosť.

Odborné spôsobilosti, ktoré má NIP v kompetencii uznávať, sú uvedené v § 16 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. s konkretizáciou v prílohe č. 1a k zákonu č. 124/2006 Z. z. Taktiež sú to odborné spôsobilosti v zmysle § 23 zákona č. 124/2006 Z. z.

NIP za rok 2024 zaznamenal 47 žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí občanov členských štátov Európskej únie. V 4 prípadoch bola žiadosť o uznanie odbornej spôsobilosti zamietnutá z dôvodu, že neboli splnené všetky podmienky pre uznanie odbornej spôsobilosti, v 1 prípade bolo konanie zastavené. NIP rozhodoval o uznaní odbornej spôsobilosti v 47 prípadoch, pričom v 42 prípadoch bola uznaná odborná spôsobilosť žiadateľov. Bližší prehľad žiadostí o uznanie odbornej spôsobilosti sa uvádza v Tabuľke č. 3.

Tabuľka č. 3:

Oblasť	Počet prijatých žiadostí o uznanie odbornej spôsobilosti	Počet uznaných odborných spôsobilostí
revízny technik VTZ tlakových	1	1
revízny technik VTZ zdvíhacích	1	1
samostatný elektrotechnik § 22	10	10
elektrotechnik na riadenie činností alebo na riadenie prevádzky na VTZ elektrických § 23	14	14
revízny technik VTZ elektrických § 24	10	10
viazač bremien	1	1
obsluha motorového vozíka	1	1
žeriavnik	4	4
Spolu	42	42

VYSIELANIE ZAMESTNANCOV

Osobitnou skupinou povinností, nad ktorých dodržiavaním vykonávajú inšpektoráty práce dozor podľa zákona č. 125/2006 Z. z., sú povinnosti zamestnávateľov v oblasti vysielania zamestnancov. Voľný pohyb pracovníkov v rámci EÚ je garantovaný Zmluvou o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), ktorá patrí medzi zakladajúce zmluvy Európskej únie. Podľa ZFEÚ voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

Základné pravidlá vzťahujúce sa na pracovníkov vykonávajúcich prácu pri cezhraničnom poskytovaní služieb sú zarámčované smernicami:

- smernicou 96/71/ES Európskeho parlamentu a Rady o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb,
- smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/67/EÚ o presadzovaní smernice 96/71/ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb,
- smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/957, ktorou sa mení smernica 96/71/ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb,
- smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1057, ktorou sa stanovujú špecifické pravidlá vo vzťahu k smernici 96/71/ES a smernici 2014/67/EÚ pre vysielanie vodičov v odvetví cestnej dopravy.

Uvedené smernice boli transponované do legislatívy jednotlivých členských štátov EÚ.

Pri kontrole dodržiavania povinností zamestnávateľov pri vysielaní zamestnancov do iného členského štátu EÚ alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „iný členský štát EÚ“), na výkon prác pri poskytovaní služieb príslušné orgány jednotlivých členských štátov navzájom spolupracujú. Nástrojom spolupráce je informačný systém výmeny informácií na vnútornom trhu EÚ (IMI systém). Predmetom spolupráce v rámci jednotlivých modulov IMI systému sú poskytovanie informácií týkajúcich sa pracovných podmienok vyslaných zamestnancov, overovanie platnosti odborných kvalifikácií, doručovanie písomností súvisiacich s vyslaním, doručovanie rozhodnutí o uložení administratívnej sankcie a/alebo pokuty poskytovateľovi služieb a vymáhanie administratívnej sankcie a/alebo pokuty od poskytovateľa služieb. Pravidlá tejto spolupráce upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1024/2012 o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu.

NIP v roku 2024 vybavil spolu 348 žiadostí doručených Národnému inšpektorátu práce ako styčnému orgánu prostredníctvom IMI systému z iných členských štátov EÚ a 15 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ.

Prehľad vybavených žiadostí prijatých cez IMI systém v roku 2024 uvádza tabuľka č. 14 tabuľkovej prílohy tejto správy, prehľad vybavených žiadostí odoslaných Národným inšpektorátom práce cez IMI systém v roku 2024 uvádza tabuľka č. 15 tabuľkovej prílohy tejto správy.

Okrem povinností zamestnávateľov vo vzťahu k nárokom zamestnancov pri ich cezhraničnom vysielaní na výkon prác pri poskytovaní služieb sa na zamestnávateľov vzťahujú aj oznamovacie povinnosti voči príslušnému štátu vyslania. Pre vysielanie zamestnancov z iného členského štátu EÚ na územie SR upravuje tieto povinnosti zákon č. 351/2015 Z. z.⁷ Hostujúci zamestnávateľ je povinný oznámiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe informácie o vyslaní zamestnancov Národnému inšpektorátu práce. Informácie poskytnuté hostujúcimi zamestnávateľmi o vyslaných zamestnancoch sprístupňuje NIP inšpektorátom práce a Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Národnému inšpektorátu práce bolo v roku 2024 oznámených 13 999 vyslaní celkovo z 21 iných členských štátov EÚ. Najviac vyslaní zamestnancov na územie SR na výkon prác pri poskytovaní služieb (6 897 vyslaní) oznámili NIP hostujúci zamestnávatelia z Nemecka, počet 6 897 vyslaní tvoril takmer polovicu všetkých oznámených vyslaní (podiel 49,26 % z celkového počtu vyslaní) v roku 2024. Druhú najpočetnejšiu skupinu vyslaných zamestnancov tvorili zamestnanci z Poľska – 2 846 vyslaní (podiel 20,33 %) a v poradí tretiu najpočetnejšiu skupinu tvorili zamestnanci z Českej republiky – 2 435 vyslaní (podiel 17,39 %). Bližšie informácie o vyslaníach zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb z iných členských štátov EÚ na územie SR v roku 2024, ktoré boli oznámené Národnému inšpektorátu práce, uvádza tabuľka č. 4.

Tabuľka č. 4: Počet vyslaní za rok 2024 oznámených NIP

Krajina usadenia zamestnávateľa	Počet vyslaní
Belgicko	27
Bulharsko	24
Cyprus	1
Česká republika	2 435
Dánsko	4
Fínsko	19
Francúzsko	27
Grécko	6
Holandsko	20
Chorvátsko	31
Luxembursko	6
Maďarsko	642
Nemecko	6 897
Poľsko	2 846
Portugalsko	70

⁷ Zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Rakúsko	356
Rumunsko	150
Slovinsko	30
Španielsko	171
Švédsko	3
Taliansko	234
Spolu	13 999